

Glauber, Johann Rudolph. **Explicatio verborum Salomonis : in herbis, verbis & lapidibus magna est virtus. Unà cum adjuncta tractatiuncula de quinta essentia metallorum in gratiam eorum qui tenentur studio divinorum atquè naturalium miraculorum conscripta atque hîc oculis subjecta à Joh. Rudolpho Glaubero.**

Amsterdami, prostant apud Joannem Janssonium. M DC LXIV., 1664.

Cote : BIU Santé Pharmacie 11364(7)

EXPLICATIO

Verborum Salomonis :

In Herbis, Verbis & Lapidibus Ma-
gna est Virtus.

Unà cum

Adjuncta Tractatiuncula

De

Quinta Essentia Metallorum

In Gratiam Eorum

Qui

Tenentur Studio Divinorum atquè Na-
turalium Miraculorum

*Conscripta atque Hic oculis
subjecta*

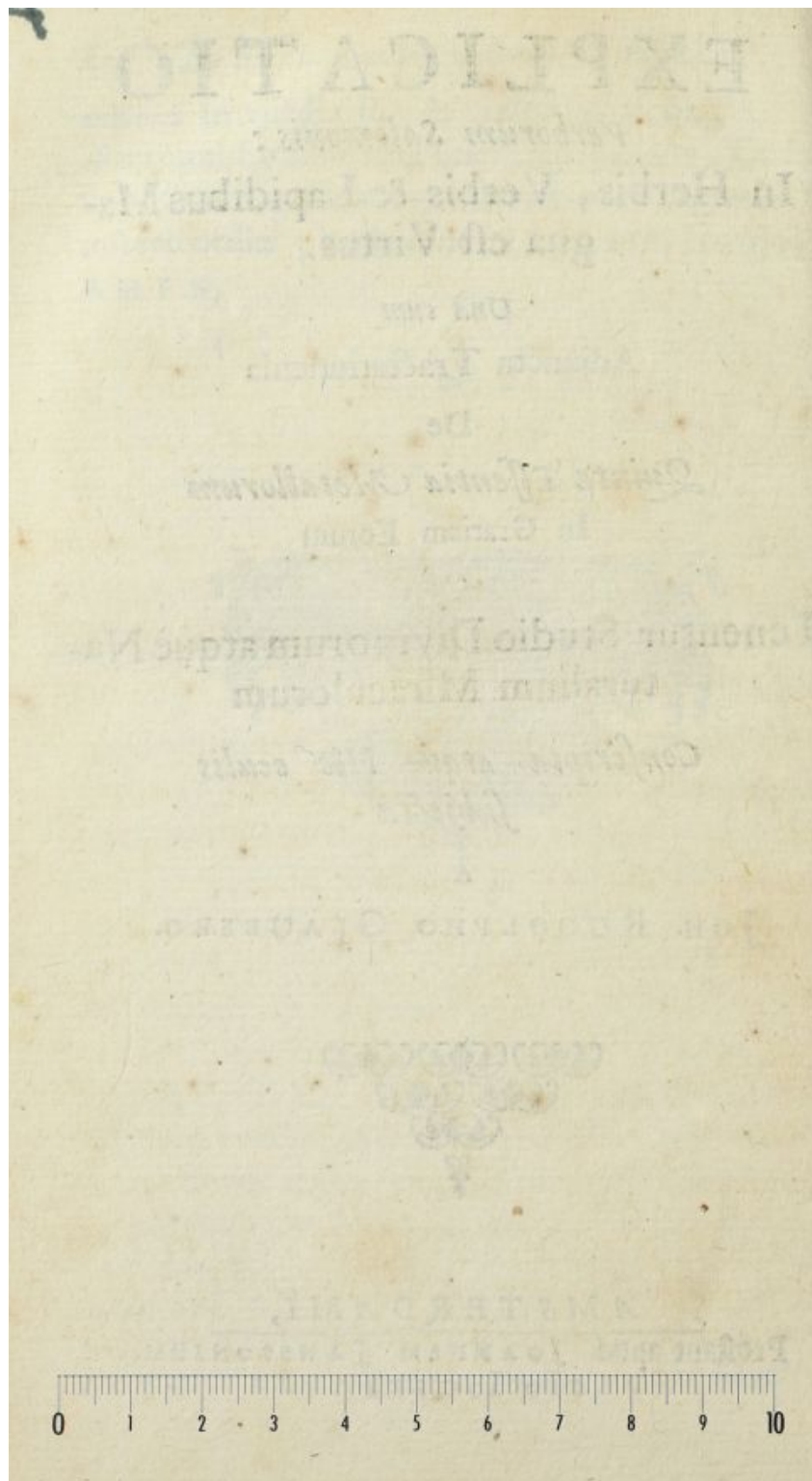
À

JOH. RUDOLPHO GLAUBERO.

AMSTERDAMI,

Prostant apud JOANNEM JANSONIUM.
c13 13c LXIV.

P R Æ F A T I O

Ad

BENEVOLUM LECTOREM.

 Uod *Natura* cognitio perducatur ad Dei cognitionem, & cognitio Dei sit homini unica atque tutissima via perveniendi ad animæ suæ salutem, nemo prudentis mentis inficiari poterit. Quum igitur *Cognitio Natura* sit res tam præclara, ut per eandem homo hîc ad temporariam, & illic ad eternam prosperitatem provehi queat, quotusquisque adeò obbrutesceret, ut magnam Dei Omnipotentiam atque miracula, illius beneficio, perscrutari, ardentem investigare atque adamare nollet? Enimvero *Natura* est Dei dextra; quicquid illa nobis ostendit præscribitque, est quasi à Deo ipso præscriptum, pollens energia, existens atque permanens in perenni stabilitate; eidemque nemo contradicere potest perinde ut aliis scriptis hominum erroribus imbutorum. Quod *Natura* nobis monstrat atque imperat, observare præcepta Dei, proximumque beneficio complecti, eadem cunctis hominibus, magnis pariter ac parvis, si modò intellectu

A 2

tellectu

tellektu humano sapienter uti affectant, dilucidè & perspicuè oculis subjicit. Quoniam igitur Deus & mihi tanquam servo suo indigno magnum quidem Talentum fœnori ex mera gratiâ locavit; propria tamen virtute ego nullus ausus fuisssem de illo quicquam scribere, nisi me singularis impulsus divinus eò pertraxisset. Deo autem ita volente, ego nullatenus refragari, neque inobsequentem me præstare, neque acceptum meum Talentum inhumare volui. Etenim si Deo invisum fuisset, Miracula sua manifestò pervulgari; ipse sanè illa penitus in profundo arcanorum suorum abstrudere potuisset. Quum verò illa uni alterive revelârit, idque procul dubio, ut in nominis sui sanctissimi gloriam toti Mundo innotescerent, ille qui eadem sibi concredita humo mandaret, se nequaquam excusare posset, sed potius à magno patrefamilias, siquando ille censum sibi debitum de sua nobis à se commodata Mina aliquando reposciturus esset, similiter illi servo infido (qui, memorante Christo, Talentum suum fœnori non exposuerat, sed in terrâ defoderat) hæc turpis exprobratio in aures ipsius inculcâretur: Serve nequam, an ego meum tibi Talentum concessi inhumandum? Tu ex illo

illo aliud Talentum lucrari tenebaris similiter conseruo tuo, qui ex acceptis suis 5. Talentis Talenta 5. alia lucratus est &c. Ut igitur hoc precaveatur, necessarium esse duxi, ut *Miracula Dei ne subiticeam, sed potius patefaciam*; quippe qui saepenumero expertus sum, quod mihi Deus, si quando Mundo quicquam de Talento meo communicavi, subinde alia plura atque maiora Secreta continenter revelavit atque ita quasi spectandum dedit, me egisse bene: quemadmodum & apud Magnates, ut Imperatores, Reges aut Principes usu venire solenne est. Illi namque suos Ministros, videlicet prudentes Consiliarios, insignes Medicos vel fortes Militie praefectos, qui fidam ipsis operam praebuerunt & bonum provinciarum publicum procurarunt, amplis praemiis remunerare, ipsorumque pectora suis effigiebus numismati insculptis condecorare consueverunt, ut his gratie documentis ac donativis suos sibi ministros ulterius obstringant ad continuandam in functionibus officiorum ipsis commissorum fidem: Ministri autem isti (quibus tanta gratia offertur & Numismata istiusmodi honoraria ad pectus appenduntur) non immerito illa in honorem

Dominorum suorum coram honestis sodalibus
 ostentant : unde non modò Domini, qui Numis-
 ma gratiæ elargitus est, prudentissimum judi-
 cium atque officiorum probè obitorum agnitio,
 verum etiam opera ipsius Ministri strenuè na-
 vata non sine tacita commendatione elucet.
 Quod si Minister tantis Domini sui præmiis
 largè donatus in fide administrationis non per-
 maneret, nonne ille actutum ingratis-
 que ac iniquissimus putaretur? Quum itaque
 & mihi indigno Deus Opt. Max. ceu Rex Regum
 pro mea opera, non quidem magna, at fida, lu-
 culentum Benevolentie Honorificentieque
 nummum donarit, iniquissimè sanè agerem,
 si quando illum occulerem & neutiquam super-
 pectus in Datoris summi honorem coram omni-
 bus omnium ordinum hominibus gestarem.
 Unde non modò gratiosa atque munifica Dei in
 suos Ministros fidos manus, sed etiam candida
 Ministrorum obsequia patefcunt. Nullus enim-
 verò Rex aut Princeps est facile cuiquam
 Nummum gratiæ tributurus, nisi ab eo aliquot
 officia laboris grata ac rata præceperit. Quo-
 circa si *νεχαριταμίν* ille seu acceptor talem
 Nummum honorarium esset vel inhumaturus
 vel omninò fracturus, in Dominum certè suum
 insigni-

insigniter contumeliosus foret : sin autem Donativum illud in spectabili sodalium honestorum corona super pectus tulerit , Donatorem eo honorabit atque nemini non ansam sermocinandi dabit : Quam gratiosè agit iste Dominus ! Quam munificè suis ipse Ministris officia compensat præstita ! Quotusquisque Domino opera sibi datæ adeò memori infervire recusaret ?

Ita quoque plerumque evenit, ut (si quando Deus in unum alterumve præ multis aliis in revelatione Arcanorum Naturæ singulariter gratiam quandam magnam confert atque iste illam gratiam divinam participatam toti Mundi reddit notoriam) cognoscendam ille det Dei omnipotentiam , misericordiam , opem , munificamque ejus in genus humanum dextram , atque hac viâ Deum colat tanquam datorem scaturiginemque omnis boni : sin minus , Deum contumeliâ afficit , serium ipsius mandatum despiciens , miranda ejus opera pedibus proterens , adeoque ei reponens pro grandibus beneficiis turpissimum illud ingrati animi vitium , quod & Deo & cuivis honesto est tantæ abominationi , ut minime gentium dimittatur impunitum . Quicunque verò Mundo occæcato Magnalia

Dei proponit pernoscenda, Deum gloriâ afficit, hominesque in variam divinorum naturaliumque Miraculorum notitiam deducit; id quod neutiquam divinâ destituetur remuneratione. Hoc ipso ego potissimum adducor ac permoveor, ut mea à Deo mihi concessa Quinque gravia Talenta, nimirum Quintam Essentiam Metallorum seu Verum Mercurium Philosophorum, ceu præstabilißimum quidem, at terrenû tamen gratiæ divinæ Nummum humo mandare nolim, sed in gloriam Dei veluti largitoris omnium honorû propalam, idque vel indignante Diabolo cum suis complicibus, in oculis omnium procul ulla reformidatione ad pectus meum gestare malim. Ringatur jam, quantumcunque potest, Satanas cum suis satellitibus, obmurmuret, obstrepat, vituperet, maledicat, furat & obseviat; veritatem tamen nullus oblitterabit, sed potius se eidem victrici triumphandum ignominiosè dabit. Quippe ego nihil aliud nisi veritatem scribo, atque idcirco illam tanto facilius defensare poterò. Antequam verò Quintam Essentiam Metallorum seu Verum Mercurium Philosophorum descriptum ab eo, à me hæc Salomonis verba explanabuntur: In Herbis, Verbis

bis & Lapidibus Magna est Virtus. Quorum explanatio quamvis genere dicendi elegantissimo non proferatur, neque sitientes cuiusvis literati aures permulcere valeat, non multum interest. Neminis enim studium omnibus omnium ingeniorum votis respondere unquam potest. Quapropter optimum quodque sibi quisque inde excerpit & reliqua reprehendere supersedeat.

EXPLICATIO VERBORVM

Salomonis :

In Herbis, Verbis & Lapidibus
Magna est Virtus.

Tque ut primum de Herbis edisseramus, Magnas in Herbis reconditas esse vires (si modò nos illas bene præparare agrotantibusq; ritè applicare sciremus) non modo innumeri libri præclari, sed quotidiana etiam experientia pro vero asseveratum satis superque divulgat, ita ut prolixiore illius probatione non opus sit. Quapropter minimè necessarium arbitror huic rei diutius immorari, sed benevolum Lectorem ad multiplicia veterum necnon recentiorum Medicorum scripta remissum malo, ut inde gratissima quæque sibi conquirat. Quippe præter hoc, quomodo Vires Herbarum, longè lateque diffusæ, sint per meam recens inventam Fermentationem Secretam atque concentrationem sublimandæ ac in multò nobiliorem conditionem essentiamque transferendæ, Quinta Pharmacopœjæ meæ Spagyricæ Pars paucis commemorat, Sexta autem Pars fufius pertractat.

Contem-

Contemplemur jam, quantas Vires occultas Verba contineant, qualiterque non naturalitantum, sed supernaturali etiam modo res incomprehensibiles efficere valeant.

ENimverò Verborum vis & effectus non in lapides insensibiles & bruta animalia, sed duntaxat in homines rationis participes eorumque cerebrum opes suas exercet ac manifestè prodit. Quia satis constat, quod homo letitiis omnibus incedens vel uno nuncio ingrato intra minimum temporis momentum adeò perterrefieri & consternari potest, ut præ occlusis spiritibus corporis vitalibus subitò eum concidere seminecem contuearis. E diverso homo quoque tristis atque mortiferè ægrotans uno nuncio læto ita refocillari potest, ut dolorem, animi ægritudinem atq; acerbitem omninò omnem oblivione conterat & quasi à mortis limine in vitæ lumen revocetur. Subitanæ autem istiusmodi immutationem non nuda verba inducunt, sed fides illorum, qui verbis compellantur, prout illis fides vel adhibetur, vel detrahitur, nec non prout fides est effectu comitata. *Exempli gratiâ.* Commisso homicidio vel in agro, vel in diversorio vel in convivio vel in quocunque conventu alio, reus non longas ibi agitabit moras, sed quantum poterit, se illinc in fugam conjiciet: **contra insons** criminæ neminem metuit, neque **loco cedit**, sed solo conscientiæ bonæ præsidio fretus tutissimè propugnatur. Profugum autem conscientia continenter premit & perpetua inquiete affligit, quotquot etiam annis ipsum

ipsum divina ultio inultum relinquat. *Aliud Exemplum.* In ædibus quibusdam famulus infidus aut ancilla quippiam suffurantur, nemo tamen se furti infimulare vult. Ut igitur in deprehendendum criminis reum inquiratur, solemus domesticis cunctis graviter minari, nos sive hac sive alia rigoris viâ in quemcunq; furti commissi convictum esse animadversuros, nisi res restituatur ablata. Ibi culpâ vacans nihil extimescit, furti autem reo cor trepidat atque palpitat, quippe quoniam vi verborum tactum & transfadactum est.

Consimiliter vir magnæ staturæ armatus minas pueruli nudi nihil expavescit, utpote qui virium suarum gnarus sit. Pusio autem meritò robustum illum metuit ac fugit, cum ipsi resistere nequeat.

Neque etiam potentum quispiam formidat audaces impudentis cujusdam mendicabuli minas; *Se venturum esse ablatum cibos de mensa & pecuniam substantiamque omnem ex arca;* cum Sat sciat, mendicum temerè effutiisse, quod effectum dare nequeat, utpote qui, si adveniret, non tam nummis quàm plagis onustus, inde abiret.

Pauperi quoque ægrotanti nequaquam allevamento esse potest promissum alterius cujusdam ægrotantis auxilium, cum huic exploratum sit, istum opitulari non posse, etiamsi flagrantissime cupiat. Movent itaque neq; consolantia neque comminantia cujusquam verba, si auditor nullam illis habet fidem. Ergò Verborum efficacia non consistit in nudis dictis, sed potius in fide, quæ dictis adjungitur. Adde quod neque Consolatio-

nis

nīs neque Comminationis verba cuiquam vel adjumento vel nocumento esse possunt, si in tali lingua ignota proferuntur, qualem compellatus non intelligit. Multo minus vel sollicitant vel exhilarant quenquam Verba comminantium consolantiumque, si omnimodè non exaudiuntur, neque in pectus demittuntur.

Abraham promissioni Dei credebatur: si verò non credidisset, Verbum Dei nihil ei profuisset.

Angeli Gabrielis verbis Maria mater Christi credebatur, & ei fiebat, prout credebatur.

Centurio Capernaiticus credebatur quod Christus ipsi dicebat. Quod si de eo dubitasset, filius ipsius non convaluisset.

Mulier Chananæa verbis Christi credebatur, & filiaejus ad salutem reducebatur.

Paralyticus suâ ipsius valida in Christum fide ex morbo sanus fiebat.

Erat infirmus Petrus fide præditus, quando in mare demergebatur, sed Christi verba ipsum inde retraxerunt.

Petri navicula tantum non submersa efficacibus Christi verbis servabatur, quibus ventis procellosis imperabatur.

Decem quoque leprosi verbis Christi credentes confanescunt.

Jesus benedicit VII. panibus paucisque pisciculis, quibus saturat 4000. homines, adeò ut fragmentis quæ superfuerant, VII. cophini compleantur. Quæ sanè fuerunt Verba maximæ efficacis. Jesus V. panibus hordeaceis duobusque

busque piscibus cibant quasi 5000. homines, ita ut XII. cophini collectis repleantur micis, quæ superfuerauerant. Iesus verbo suo divino Canæ in Galilæa aquam in vinum convertit. Quid quæris? Christus, quotiescunque hominem forti fide instructum & munitum sanavit, his verbis eum convenit: *Surge, fiat Tibi, ut credidisti, Fides tua te conservavit &c.* Maxima itaque verborum virtus atque effectus consistit in auditu & Fide. Quod ipsum luculenter descriptum perdifficile esse, vel doctissimus quisque non diffitebitur. Quapropter mihi placuit per aliquot Historias magnam illam Verborum Fideique Operationem supernaturalem publicè notificare: id quod mihi aliâ viâ fuit factum impossibile.

Sequuntur aliquot Historiæ fide dignæ, quomodo per bonam necnon malam fidem res supernaturales effici ac parari possint.

H I S T O R I A I.

De quadam anu cæca, quæ per suam Fidem validam visum recuperat, è contrario autem quomodo non nemo infidelis ex vidente cæcus fiat.

Contigit abhinc LX. plus minus annis, ut in Germania ex quodam monte nova fontis scaturigo eruperit, cujus aqua aquis cæteris vulgaribus sapore præstabat. Illicò rumor pervadit ac increbrescit, memoratam aquam pollere vi sanandi atque depellendi graves morbos multos, usque adeò ut per totam provinciam in nulla non æde de ea præ-

prædicaretur. Quæ inaudita vetulæ cuidam cæcæ fidem pariunt tam fortem, sibi medicaturam esse istam aquam, si de ea combiberet. Mercede igitur conducit hominem, qui eò commearet allatum lagenam laudata Aqua Sanationis repletam. Mercenarius autem, qui erat nequam, non nisi in proximum pagum abit, ubi totum diem potando pecuniam ab anu ex pacto acceptam absumit. Mox ille lagenam aquâ ex rivo vulgatâ impletam afferre vetulæ. Illa non secus rata quam sibi aquas ex ipso salutis fonte esse allatas, bibim, oculisque non selem lotis fit videns, atque Deo gratias agit, sic satis contenta. Interea impostorrem in ludibria versurus, inquit: Nonne desipiunt homines, qui per tot milliaria ad aquas currunt, cū tamen capiam illarum præforibus habeant? Ego quippe vetulæ lagenam saltem ex hac communi puteo complevi; ea nihilominus tamen sanata est. Quo divulgato & ad aures anus quoque perlato, se non de aqua salutis vera bibisse, illa ita consternatur, ut fidem pariter atque visum amittat & vicissim cæca fiat. Quemadmodum & ille, qui aquam tulerat, narratur evasisse cæcus, atque curasse se perducendum ad germanum fontem, ut inde visum reciperet, sed frustra. Ita fons iste nemini deinceps saluti fuit, cum nemo ei amplius fidem adhibuerit. Ex hac Historia perspicias, quod fides tantummodò salutem ferat, aqua non item. Equidem hæc Historia videtur potius esse Fabula quam Historia; veruntamen ita ut enarratum, res gesta est; veluti consimiles Historiæ supernaturales plures subsequuntur. Quibus qui fidem adhibere nolue-

noluerit,deroget.EjuscemodinaunqueHistoriædun-
taxat eum in finem huc transcribuntur, ut anim-
advertatur, per fidem fortem vel Supernaturalia
effici posse; *Fidem autem originem suam trahere ex au-*
ditu, auditum verò *suam* ex verbis, prout & D.
Paulus ait: *Quomodo possunt audire, si ipsis non predica-*
tur? Sequitur igitur primum ex verbis auditus, ex
auditu fides & ex fide efficax supernaturalisque
operatio.

V E R A H I S T O R I A I I.

De quadam Virgine vitata, quam ob infantem suum a-
quis submersum judicialis sententia morti damnavit,
fides vero sua fortis ita protexit, ut in aqua profunda
enecari nequiverit.

Accidit in quadam celebri Principis cujusdam
Germanici Metropoli, ut simplex quadam è
seducente quodam gravida fœtum editum in pro-
fluentem abjiceret; cujus ergò ea in carcerem conje-
cta & ad quæstionem judicii abrepta est: ubi de
confitente Crimen sententia fertur, ut in aquas de-
mersa interimatur. Imminente jam ultimi supplicii
horâ, sacerdotum aliquis ad eam admittitur exhor-
tandam ad resipiscendum atque pœnitendum. ubi
illa se miserabilissimam præbere. Sacerdos autem
eam his verbis consolabatur; Ipsam (si ex corde de
peccato suo doleret & in Christi meritum fortiter
crederet) non esse morituram, sed in æternum vi-
cturam. Mox illa ad locum supplicii ea tempestate
exsequendi in quodam ponte lapideo super subter-
luente

luente flumine profundo ad quandam sellam eam-
que quasi quodam gerano seu tympano trusatili
dependentem. Posteaquam miseræ huic manus
post terga vestesque circum crura ligatæ, pessulus-
que ori immissus fuerat, ipsa à carnifice sedili impo-
sita, gerano trans pontem usq; detorquetur super ra-
pidum flumen. Quum itaque sacerdotalis præsentia
ipsam sat firmâset ad constantiam fidei in Christi
meritū, illicò carnifex obicem, quo pes sellæ sufful-
ciebatur, exemit. Ubi illa mox ex alto in flumen
profundum delapsa continenter sacerdotis sola-
tium intra præcordia ruminabat, se non esse inter-
morituram, sed in æternum victuram. Ita illa
manibus pedibusque revinctis atque ore aperto
fluctuans, non pessum abit, sed in litus è flumine
forti exigitur. Quod Carnificis ministri conspicien-
tes, illam contis prælongis à litore in flumen re-
trudunt idque semel atque iterum. Illa igitur ter-
tiâ jam vice ad litus repulsâ, carnificis famulis à
Judicibus præsentibus imperatur, ut ipsa in aqua
ne retrudatur, sed in siccum adducatur, ad ex-
plorandum rationem, cur illa non subsederit. Dem-
to itaque ex ore pessulo, manibusque pedibusque
resolutis, interrogata percontantibus respondit; An-
non sibi credendū fuisset, quod sacerdos ipsi maxi-
mè asseverâset, se non esse demorituram, si firmâ
fide Christi Meritum complecteretur. Ad quæ ipsa
à Judicibus libera pronuntiatur, vitâ donatur at-
que impunis dimittitur. Ex quo cernitur, quan-
tum fides fortis atque dubii expers valeat: Fides
autem esse non potest, nisi verba præcedant & Fi-

B

dem

dem efficiant. Provenit itaque Fides ex Verbo
tanquam suâ radice, fructus verò ex Fide tanquam
suâ arbore.

H I S T O R I A III.

*De quodam spectatâ probitatis sacerdote, Calicem per
imprudentiam inter faciendum Missæ sacrum sub-
vertente.*

A Bhinc centum quasi annis accidit in quo-
dam Franconiæ pago, vulgo dicto *walthu-*
ren, ut rusticis ibidem Missæ officium sacerdos ce-
lebraret. Qui cum jam eò pervenisset, ut pani
ac vino benedixisset, incautus calicem sub-
vertit effuditque, adeò ut inde efflictim con-
sternatus sit, nesciens, quomodo rem haberet
occultam. Mox in panniculo Calicis effusione
imbuto XII. facies parvæ comparuerunt in
formam ejus qui hodieque monstratur & quo
Veronica Christo crucem suam per urbem Jeru-
salem ad montem supplicii portanti faciem ipsius
cruentam absterxisse perhibetur. Unde sacerdos
tantò magis expavescit, & adstantes rem ad
Magistratum deferunt. Hinc pannus iste pictus
ab Episcopo & toto Clericorum ordine illius lo-
ci exaltatus & in perpetuam recordationem asser-
vatus est. Qui semel singulis annis expromitur
oculis vulgi contrectandus. Fit igitur ingens
ægrotantium concursus id temporis ad istum lo-
cum,

cum , inter quos non pauci mancorum ac claudorum , qui eò confluunt , inde recti atque sani domum redeunt. Ego quidem ipse ibi nullus præfuit talium Miraculorum *δυνάμεις* , veruntamen de rei veritate ex multorum gravissimorum testimonio ore mihi constat. Quæ sane sanitas ex sola Fide & Fides ex auditu oritur. Miraculosa quotannis multa ibi fiunt , quæ consistere non possent , si qua fraude patrantur , prout plerique incredulorum suspicantur : illa quippe Miracula non eduntur clam , sed palam. Neque verò repugnârim , non nusquam gentium intervenire multum imposturarum , sed laudato loco nihil talium comperitur , sed existimatur , illum sacerdotem fuisse virum pium , qui verba sua non sine fide forti atque devotione grandi super pane ac vino protulerit. Cæteroquin enim ex pane & vino neutiquam Caro & sanguis facta essent , sed Elementa illa , si super illis ab improbo quodam sacrifico verba inefficacia fuissent pronunciata , fortasse panis ac vinum remansissent. Nullus dubito , quin omnes agrè credentes hanc Historiam pro fabula habituri atque ludibrio excepturi sint. Atenim tales non nisi semetipsos ludos faciunt atque corda sua obstinata produnt. Annon Deo omnia sunt possibilia ? Nonne ipse supernaturalia Magnalia operatur per suos verè credentes ? Quum autem Fides ignea in hodierno Christianismo maligno maximam partem sit extincta , quomodo res

sese aliter habere possunt? Christus ait expressè ;
 Nos montes esse translocaturos, si modò fidem tan-
 tam haberemus, quantum est granum sinapi: sed
 ubinam gentium reperiatis tales Christianos, quales
 suâ Fide duntaxat unum arenæ granum transferre
 possunt? Multi homines nolunt plus credere quam
 ipsi oculis videre manibusque tangere possunt, sed
 hac via XII. Articuli Christianæ Fidei prorsus pes-
 fundantur. Quotusquisque potest oculis videre ma-
 nibusq; tangere, quod S. Virgo Maria Christum de
 verbo Dei atque obumbratione Sp. Sancti concepit
 ac peperit; quod ipse crucifixus, mortuus & sepul-
 tus descendit ad inferna, atque tertio die resurgens
 ad cœlos adscendit sessurus ad dextram Dei Patris
 sui cœlestis, dum inde rediturus est iudicatum vivos
 mortuosque &c. Ecquis intellectu potest capere,
 quod Christus in deserto tam paucis panibus pisci-
 busque tot millia hominum saturavit atq; ex frag-
 mentis superantibus tot cophinos complevit, prout
 apud SS. Evangelistas Marco & Johanne videre est.
 Ut quid credimus, illud esse factum, cum tamen
 idem non manibus tangere neque oculis subicere
 possimus? Quod si nihil aliud credere volumus,
 quàm quantum ratione nostra comprehendere pos-
 sumus, nulla omnibus illis operibus fides habenda
 est, quæ & Christi viventis tempore & post ipsius
 mortem ab discipulis aliisque Christianis piis edita
 sunt. Enimverò taliter disputaturus facilè pro fa-
 bu'la habebit, quæcunque de Christo scripta sunt.
 Quippe tantum saltem quisque credere cupit, quan-
 tum ad gustum facere & usui sibi fore sentit, cætera
 credere

credere fastidit. Non quidem diffitemur, fidem esse rem incoactam, usqueadeo ut qui credere nolit, Fidem detrahare possit more Judæorum induratorum, qui Messia promissi adventum etiamnum in hodiernum diem usque præstolantur. Quid autem Christus incredulo dixit Thomæ, qui prius credere nolebat quàm manum suam in ipsius latus digitosque suos in vestigia clavorum in manibus pedibusque ipsius immisisset? *Quia vidisti me, Thoma, & tetigisti, credidisti. Beati autem, qui non viderunt & crediderunt.* Maneat igitur Thomas, quicumque vult esse Thomas; tutius autem est adhærere Petro, Paulo aliisque fidelibus quam stare à parte dubitantis Thomæ.

HISTORIA IV.

De falsis Miraculis, quæ per meretriciarum Nonnarum incantationem in quodam cœnobio ope Diaboli procurata sunt.

SAtan aliquando nonnullas ita naturæ suæ consortes in quadam primaria Germaniæ civitate Imperiali in ipsarum Monasterio reddidit, & in tales sagas scraptiasque convertit, quales in crucem ligneam à se excavatam menstruosum suum fornicantium sanguinem tanta arte instillare caluerunt, ut quinque Christi vulnera illo jugiter maduerint ac manârint. Quò pellexerunt concurrentia multa millia hominum avidorum spectandi Miraculum. Hinc manci, cæci variisque morbis affecti homines eò convolârunt, ut mem-

bra sua ægra tali sanguine meretricio ex Christi vulneribus (ut putabatur) promanante inungerent, sperando, se hoc remedio esse sanitatem recuperaturos; quemadmodum & multi inde convalescerunt, atque lupæ illæ callidæ eo magnam pecuniæ vim corraferunt. Re autem accuratè per quosdam ad id perquirendum constitutos sacerdotes exploratâ, tota impostura fallaxprehenditur & in maleficii reas animadvertitur. Suboritur jam quæstio, *Utrum hæc sanatio provenerit à Deo, an à Diabolo?* Autorem ea Diabolum habere nequit; quia Cacodæmon caret potentia sanandi homines, quippe qui alioqui fida sua organa, scortatores, honoris prædones, libellorum famosorum autores confimilisque sceleris genimina ad mortem mitti non pateretur, sed ad fidam suæ sibi serviendæ servitutis continuationem in vita longæva conservaret; quod tamen nequaquam fit. Unde elucet, Satorum deesse potestatem faciendi quicquam ex vi propria, excepto eo, quod ipsi Deus singulariter permittit, veluti conspicias in Jobo, ubi Deus ipsi dedit copiam percutiendi & affligendi hominem ulceribus, ut toti mundo Constantia Patientiæ ejus innotesceret. *Quâ igitur vi, quærat quis, homines consanguerunt respectu hujus Miraculi effascinantis?* Non aliter quàm per suam ipsorum Fidem validè conceptam, dum nihil aliud sibi persuaferunt, quam illud divinum esse Miraculum, quod memorata Crux sanguinem emittat. Pergat quis rogare; *Quomodo per Fidem quicquam boni fieri queat citra opem ac præsidium Dei?* Quod homo, Deo non adjutante nec procurante,

rante, nihil ex propriâ facultate efficere queat, SS. Scriptura multipliciter, commonstrat. Quippe quando homo in re una aut altera sibi Fidem validam conceperit in bonum, Deus ipsi fit patronus & adjutor, ut bonum consummare possit. Quod si cujus Fides collimat ad malum, Satanas ei fert opem ad illud perficiendum, quatenus ei à Deo permittitur; utpote quo abnuente, ne Satanas quidem ei auxilio esse poterit ad Effectum Fidei malæ procurandum. Quid aliàs de Diabolo sentiendum, quale ipse sit Monstrum pravum seu *Malum necessarium*, quousque sua ipsi Extensio à Deo concessa, ut polleat vi transfigurandi se in incomprehensibilem, invisibilem spiritualemque essentiam, atque vice versa ex propria virtute in quamcunque corporalem, palpabilem visibilemque formam ac speciem hominum, belluarum, avium, vermium &c. se concentrandi, huc non spectat, sed de eo (Deo volente) in Sexta Pharmacopœiæ meæ Spagyricæ parte, ubi *de differencia Spirituum* agitur, uberiora aliquot repertas. Quia plerique sibi imaginantur, Mundum gavisurum esse beata quiete, si nulli darentur Diaboli, nulli malitiosi Spiritus, nulli malignæ impietatis homines neu ulla alia noxia animalia deglutientia: quod tamen ita non est. Nisi enim duo darentur Contraria, Mundus existere nullus posset; quippe quoniam ne minimum quidem sine duobus Contrariis Entibus progigni potest. Enimverò ubi duo Contraria inter

sè colluctantur, semper generatur Tertium. Capiatur *Exemplum* de *Aqua & Igne*. Aqua aquæ ac Ignis Igni additus, non constituunt aliquod Tertium, sed manent tranquilla, cum ejusdem sint naturæ: Sed Ignis & Aqua, (cum naturæ sint contrariæ) si quando coëunt, ingens excitant tonitru, crepitum ac concussionem, atque ex utroque fit unum aliquod *Tertium*, nempe, *Ventus*, prout satis apparet ex pulvere bombardico hic infra; & suprâ in aëre ex Igne ac Aqua *Tonitrua* oriri. Lixivium acre acri lixivio affusum manet tranquillum, quemadmodum & acetum aceto infusum; cum similis sint naturæ. Quod si lixivium acetumque confundantur, ingens fit strepitus, flatus & tandem unum Tertium ex utroque veluti pulcherrimum spectatum est, si quando potens aliqua ∇ aut Spiritus Salis cum aliquo Metallo in siccam quandam Massam concentratur, eaque in minuta frustula confringitur ac in liquorem silicum immittitur. Tunc enim Contrarium unum in alterum operatur, & enascuntur in Vitro montes ac valles, parvæ ac magnæ arbores, ita ut spectatori sint admirationi: quemadmodum & ne minimum quidem in mundo procreescere potest sine duobus Contrariis. Etenim quum semen aliquod in terram satum est, germinat atque extuberat illud in sale nitroso fixo, nequit autem excreescere in herbam duriusculam nisi admissio aëre ad ingignendam germini crustam seu pelliculam. Aër enim Spiritu nitroso volatili acido imprægnatur, qui est Contrarium Salis nitrosi fixi. Deus jam inde à principio duo Contraria creavit,

vit, ut ex illis discrimen inter Bonum ac Malum addiscatur. Eccur Deus indulset, ut Spiritus cælestes se in duas partes contrarias dispescerent; id quod ipse quidem prohibere potuisset, dummodò voluisset. Quomodo verò Mundus existere potuisset sine parte contraria? Nonne æterna comperta fuisset Tranquillitas? prout ex Emblemate inserto fundamentaliter conspicias. Itaque hinc patescit; Mundum sine duabus Materiis contrariis non posse esse Mundum, veluti (Deo annuente) propediem fufius comprobabitur.

HISTORIA V.

De quodam sene mortiferè agrotante, qui vefcens Christi corpore ac sanguine velut in momento convaluit quoad Corpus & animam.

COntigit ut quidam amicorum convenientes epulati sint, finitoque convivio in suum se quisque habitaculum receperit; hic autem senex ab illis sanus ac sospes cubitum abiit. Caterum postridiè ex more negocia sua obiturus, malè habere cœpit atque cum vestibibus se in cubile reposuit, ubi ipsum mox Paroxysmus febrilis tam fortis invasit, ut per 3. horas ingentem persentisceret alterationem. Paroxysmo levatus annitebatur cubitu surgere, sed verò se tam languidum debilitatumque comperiebat, ut cubitum redire cogeretur. Omnis sanguis ipsius se ad cor ex toto corpore proripuerat, neque ex illo quicquam residui in arterijs conspiciebatur; Infirmitasque indies ingravescibat.

B 5

Quia

Quia appetentia edendi ac bibendi prorsus deperdita erat, ita ut nihil ille quicquam assumere posset, unde corpus vires recuperaret. Et, quod erat pessimum, ille vir nihil bibere consueverat nisi vinum generosum, quod jam ita fastidiebat, ut illud ne odorari quidem posset. Hinc sibi aquas uvis Corinthiacis, malis Hesperiiis, glycyrrhiza aliisque salutiferis medicatas percoqui curabat. Curabat quoque sibi cocta ex vetulis gallinis aliisque carnibus juscula parari, sed vires prostratae non reparabantur. Deinceps ex rato Medicorum consilio praescriptae adhibebantur Aquae cordiales, sed ægro cuncta tanto erant fastidio, ut nullo earum uti posset. Occipit igitur bibere cerevisiam secundariam, cum vinum ipsi esset nauseosum: nec eo minus ipse semper remansit defessus, infirmitasque adeò invalescebat, ut à subvenientibus ex lecto tollendus ac in lectum reponendus esset. Interim æger sibi maximè imaginabatur, vinum dummodo illo denuò uti posset, sibi fore Balsamum seu Aquam Vitæ ad recuperandum suas sibi vires amissas. Hinc pitissare aliquoties attentans, duntaxat extremum sui digiti illo imbuit; sed odor ac sapor ipsi erant nausæ tantæ, ut ne guttam quidem illius imbibere valeret. Cerasa quoque acidula cum baccis rhibis atque confimilibus refocillantibus eidem indita nihil salutis afferebant. Naturali quidem intellectu æger necdum orbabatur, attamen mors ipsi ante oculos obversabatur; quippe quam jam abhinc octiduo interdiu noctuque expectatam expectabat. Quapropter

propter amici ipsum consolabantur, apprecantes beatam ex hac vita migrationem; ipse verò credere nesciebat, sibi etiamdum mortem impendere, utpote qui nullos præsentiret dolores. E diverso Medici conjugem liberosque compellant: Attendite vobis ratione hujus ægroti, ut pote qui celerius opinione ad plures abierit vestrâ. Et tandem enim intellectu, visu atque auditu deficitur Clinicus. Uxore liberisque cubile ei aliquando reconcinnaturis, ipse sedili imponitur, ubi post aliquantam sessionem à se ipso deficit, manibus pedibusque distensis atque oculis capitis distortis.

Quo viso, liberi vociferantur: *Pater intermoritur, pater intermoritur.*

Et cum dicto in genua procidentes, Deo pro patre supplicabant. Actutum vicini convocantur, qui succurrunt reponentes semimortuum in cubile, ubi ad se rediit, simulatque aliquantisper recubuerat. Quum igitur ex liberorum narratione æger intellexisset, se jam manibus pedibusque distentis jacuisse instar mortui, rationem facile secum inire potuit, continuo de se actum fore, & proinde jussit accersi sacerdotem, ut secum S. Cænam pro Viatico transmigrationis salutari ab eo acceptam sumeret. Ipsius quippe Meditationes erant hæ: Si Christiani credunt, Christi corpus sanguinemq; in S. Cæna esse medicinâ ac sanationem animæ, quidni etiam corporis? utpote quorum ignobilius alterum alteri nobiliori se nequeat adæquare. Concipit itaq; Clinicus Fidem fortè, Christi Corpus ac sanguinem sibi non modo fore Medicinâ animæ, sed
etiam

etiam Corporis. Quum igitur ad prævium Conscientiæ examen ipsi Sacerdos sacram Hostiam in os indidisset atque mox Calicem porrexisset, tantum robur subitaneum, simul atque illa assumerat, ejus cor, cerebrum ac omnia reliqua corporis membra occupavit ac pervasit, ut ipse quasi alius ac novus homo evaderet. Quo peracto, Sacerdos abiens adpromisit, se curaturum, ut Deo pro ipso publicè (dies quippe erat Dominicus) supplicaretur. Ægrotus actutum melius habere cœpit. A meridie nonnulli intimorum accedunt visum, num ægrotus vitam cum morte commutârit, quippe qui jam conjugii liberisque valedixerat. Audito autem, ipsum etiamnum in vivis esse valetudinemque in meliùs ire, stabant nescientes, quidnam ad ea dicerent præ admiratione, quod ipse ex valetudine desperata emergeret. Enimverò ipse, qui adeò ægrotaverat, paulatim infit aliquantulum comedere; etiam potest denuò citra nauseam vino uti, derelinquens aquam ac cerevisiam. Sanguis qui ad cor se proripuerat, sensim in arterias refluit ita ut æger ex die in diem melius valeat atque demùm vires amissas recuperet. Hic vir adhuc in vita manet, quoad Dei voluntas tulerit. Amicis sciscitantibus, *cujus remedii usu tam subito consanuisse*, respondit; *Se non nisi Corpore ac sanguine Christi usum esse*. At enim alii existimabant, Corpus ac sanguinem Christi in S. Cæna quidem ad curandam animæ invaletudinem à Christo institutam esse, sed ad corporis morbos adhibenda esse naturalia remedia à Deo in eum finem creata.

Quibus

Quibus hic è diverso dixit: Si qua Medicina est tantæ virtutis, ut vel gravissimos animæ languores depellere queat, quidni & illa levioribus Corporis morbis laboranti esse salutis posset? Ubi quod contradiceret, nemo habebat. Hæc Curatio mirifice subita fundamentum suum habet ex verbis Christi; Christi quippe verbis Fides citra ullam dubitationem adhærescebat, & subsequebantur Fidei fructus, nimirum Corporis & Animæ sanitas. Quod si æger dubitasset & fidem verbis Christi nullam habuisset, nulli quoque Fidei fructus consequi potuissent. Eccujus enim Verbis esset fidendum, si Dei Verbis non esset fidendum.

Habent sanè mortalium hominum Verba tantas vires, ut per annos ab ipsorum obitu multos etiamnum operentur atque vires suas exerceant, prout Historiæ sequentes comprobant, cur igitur mortalium hominum Verba verbis Dei immortalis essent antehabenda?

Eò autem insolentiæ jam (cheu!) Pseudo-Christianismus processit, ut Verbum Dei à majori mortalium parte non nisi pro fabula putetur, & Christianorum verè credentium perpauci reperiantur; unde & tot Controversiæ, acerrimæ vitilitigantium contentiones, disputationes atque persecutiones propullularunt, ut pro illis in meliorem statum vertendis divinam misericordiam imploremus.

H I S T O R I A VI.

De trucidato illo Romano S U L P I T I O , cujus Verba elapsis aliquot ab ipsius occisione annis vires suas exseruerunt ac Fidem Veri merita sunt.

Historia prisca commemorat de quodam insigni Philosopho Romano, qui in quadam sylva à latronibus invadentibus trucidatus est. Corvis autem aliquot inter trucidandum transvolantibus, dicebat Sulpitius homicidis: *Hi erunt necis meæ ultores.* Sulpitii cadaver in sylva defodiebatur, ita ut ipsius agnatos lateret, quò ipse pervenisset. Latrones autem aliquot post annis in civitatem venientes, se inter populum sistunt, ut auscultent, quid rerum ibi agatur. Interea loci dum nonnulli corvi crocitantés (Deo ita dirigente) turbam transvolant, infit unus homicidarum sic dicere sociis: *Ecce vobis ultores occisi Sulpitii!* Nonnemo circumstantium talia inaudiens, deproperansque ad Magistratum illos defert, qui comprehensi & ad quæstionem abrepti crimen confitentur & ad supplicium rapiuntur. Ita verum fiebat, quod sub ultimam vitæ suæ horam Sulpitius tanquam Ethnicus fatus erat. Ut quid igitur dubitant homines & non credunt, confore Verum, quod Christus ceu Veritas ipsa sub vitæ suæ finem dixit.

H I-

HISTORIA VII.

Coufimiliter Vera, qua inter nos Christianos contingit.

Accidit quondam, ut duorum Fabrorum cultuariorum à peregrinatione sua domum reuersurorum alter alteri obviam fieret. Unus animadvertens, alterum inter peregrinandum nonnihil nummorum compârissè, ei infidias meditatus est, quibus ipsi non minus vitam quàm pecuniam adimeret. Ipsis igitur unà per quandam sylvam commeantibus, homicida caprat occasionem interficiendi vitâ comitem. Hic verò, antequam occidione occumberet, his interpellat occidentem : *Corpore meo jam putrefacto, te ossa mea accusatura prodent.* Homicida Verba istiusmodi nihil moratur, sed pecuniam occiso adimens domumque rediens, officinam opificii sui instituit. Multis post annis, ubi trucidatus ille jam computruerat & nihil nisi ossa ejus supererant, usu venit, ut cujusdam Nobilis in memorata sylva feras venaturi canes ad occisi illius ossa deferrentur atque ibi consisterent latrantes. E vestigio Nobilis ille eò Ministrum ablegat indagaturum ; Quidnam sibi vellet iste canum latratus. Qui eò perveniens, nihil nisi ossa humana invenit, quæ tota à cæli vi erant candefacta. Quo relato, Nobilis ipse eò equitans contendit atque comperit, ossa illa esse tam bellè albida, & proinde juber,

jubet, ut famulus secum unum atque alterum ex illis tollat, ad conficiendum ex illis manubria cultris venatoriis apta. Iussui paretur. Quum igitur venissent in civitatem, minister Fabro illi cultrario offerebat ossa, jubens, ut ex illis habilia cultris suis venatoriis manubria fabricaretur. Commodum conspexerat homicida ossa ista, quum tam efflictim consternatur, ut sanguis ex ipsius naribus exundet. Quibus à Ministro significatis, Dominus homicidam citandum examinandumque curat. Ubi Crimen reus statim confitetur supplicioq; afficitur. Homicida, qui primum credere nequibat, occisi verba ultima fore efficacia, tandem eorum vim comperire necesse habuit. Ego arbitror nunquam ullum majus committi peccatum, quàm homicidium immerentium inobedientiamque liberorum in parentes, prout ex Historiis sequentibus cernatur.

H I S T O R I A VIII.

De pia quadam matre Filioque inobediente, cui mater predicebat, ipsum certè fore patibulatum, quemadmodum & modicò post matris obitum est factum.

Plæ cuidam matri erat degener filius, unde multa animi ægritudo ipsi creabatur, quippe qui omnem operam docendi ac admonendi eludebat. Mater sæpenuerò dicebat, ipsum nisi rediret ad bonam frugem, certè in pœnam patibuli incursum esse: Sed ille matris Verba neutiquam habebat curæ. Matre autem defuncta, puer apud opificem

cem collocatur, sed bonus ac frugi evadere no-
lebat. Hinc nomen dat militiæ, ubi cum ipsi o-
mnia non ad persuasionem ac voluntatem fluunt,
cum nonnullis aliis aufugit. Centurio mittit,
qui fugitivos comprehendant. Comprehensi ad
Centurionem reducuntur, qui illos ex æquo o-
mnes curâset suspendendos, nisi illorum operâ
indiguisset. Hinc illorum 8. aut 9. sub patibu-
lum abducuntur lufuri, quemnam ipsorum ma-
neat suspendium. Obversante jam oculis pericu-
lo, vexator matris recordabatur de verbis il-
lius sibi sæpè inculcatis, illa jam posse in verum
abire, atque, dum inter reos reliquos jacit ja-
ctum minimæ æstimationis, ad suspendium tra-
hitur. Atenim inter adscendendum circumstan-
tibus dicebat; Se hoc supplicium peccato in
suam matrem commeruisse, atque jam fieri ve-
rum, quod ipsi illa crebrò prædixisset. Ex quo
conspicias, quid verba maledictionis maternæ
in filios inobedientes polleant ac efficere que-
ant.

HISTORIA IX.

*De quodam alio filio inobediente in matrem suam se-
nescentem.*

Accidit ut quædam senectæ ætatis mater ab in-
obediente filio suo indignis modis acciperetur
& non semel pugnis caderetur. Hinc mater fi-
lio huic impio imprecata est, ut manus ipsius
nunquam computrescerent. Filius id pro nihilo
puta-

C

puta-

putavit. Atenim post matris obitum obiit atque multis post annis ex tumulo refossus comperiebatur ex toto putrefactus, dextro, quo matrem sæpiusculè percusserat, brachio excepto, quippe quod solum corruptioni non evaserat obnoxium atque proinde ex humo sublatum, est perpetuæ recordationis gratiâ jussu Magistratus in templo suspensum, ubi & illud in hodiernam usque lucem pendet, prout egomet his meis ipse oculis vidi, sed certis de causis nomen loci subticeo. Manus non erat aperta, ut mortui hominis manus cernitur distenta, sed in pugnum contracta. Ex quo videre est, quantæ vires in verbis hominum sunt reconditæ.

H I S T O R I A X.

De quodam impio filio, cui consimiliter mater maledixit.

ERat matri cuidam impius filius inobsequens, à quo sæpè vapulabat. Mater filio imprecatur, ut vel subitam mortem occumbat, vel ut ipsa eum conspiciat adhuc vivens à carnifice vapulare. Et jam fit, ut filius impius repentinò mortem oppetat contumuleturque. Sed noctu manum, quâ matrem senio confectam verberârat, ex tumulo protendit. Mox ingens fit hominum concursus, & libitinarius jubetur brachium inflectere atque in sepulchrum recondere, at casto ipsius conatu. Hinc illius loci Magistratus curat accersi matrem ad percontandum causam, *quid sibi vellet istud brachium exporrectum?* Ad quod vetula respondet: De eo vobis Dominis meis jam antè satis constat; nonne vobis
ego

ego persæpè oculis lachrymarum plenis questum, me à meo filio impio modis tam indignis esse tractatam. Ego igitur, vobis opem negantibus, vindictam Dei implorare maternamque maledictionem in eum jactare necesse habui. Quocirca si vos statis voluntate, ut suam ille ad se manum sub humum retrahat atque ita vobis probrum ingeri nequeat, quasi vos sitis autores talis punitionis divinæ; accersitu vestro veniat carnifex, tantisper brachium illud virgis cæsurus, dum ipsemet flagellatus illud ad se retrahat. Quod & factum est. Postquam enim à carnifice sat vapulârat, manum ad se in tumulum retraxit. Atque ita utraque imprecantis vox evasit vera. Filium quippe malignum non tantum mors repentina occupavit, sed carnifex etiam flagellavit. Agitetur jam quæso animo, si memorato Magistratui duntaxat una pii sanguinis gutta intra præcordia salisset, annon totus super istiusmodi crimine consternatus fuisset, cujus insimulabatur autor, dum conniverat, Juri non patrocinians, sed impio frænum laxans. Caterum (eheu!) ut tunc agebatur, ita etiamnum hodieque agitur, atque sine dubio quoque taliter agi pergetur, donec tandem aliquando Deus exasperatus, justum suum judicium aperiet & in lucem proferet. Quale seculum multa Christianorum piorum millia jamdudum desiderant atque expectant.

H I S T O R I A X I.

Hæc memorabilis Historia non ita pridem in Germania contigit, ubi uxor quædam marito suo interminata est, se (nisi ille ea, quæ ipsi adhuc viventi adpromisisset servanda, impleturus esset) post obitum suum esse venturam atque ob id in ipsum animadversuram. Quod & factum est.

Accidit, ut mulier quædam etiamnum vivens odoraretur, mariti sui cor inclinatione amoris in quampiam juvencam propendere atque concupiscere liberari ab ipsa infenescere. Cum igitur vetula hæc jam in lecto emortuali moribunda decumberet, marito ad se accersito proponit; ipsum esse haud probè acturum, si post ipsius mortem esset mulierem quampiam juniorem in matrimonium ducturus atque ita à liberis maternam substantiam abalienaturus: ideóque sibi ab ipso adpromitti flagitat; quod proposito suo destitutus esset: Quod si promissis non stare, se esse reversuram ait ipsumque in plena hominum corona redarguturum. Vir omnibus annuit conjugique adpromittit, se nolle secum virginem matrimonio conjuncturum. Commodum autem vetula erat sepulta, quum promissa omnia erant oblivione deleta. Viro igitur aliquando amicos mensæ discumbentes (inter quos & illa invitata accumbebat, quam sibi in matrimonium accipere destinârat) lautè excipiente illisque jam gaudio delibutis, conspicitur de subter mensa brachium album instar defunctorum
ami-

amictum protendi cum pugno atque evanescere, simul atque pectus viri percusserat. Convivæ exterriti interrogabant hominem, quodnam illud fuisset brachium. Convivator ut verbis pavorem ex sensibus convivarum deleteret, respondit; rem vacare periculo, & non nisi suam fuisse vetulam. Atqui convivarum expavefactorum redibat suam quisque domum. Interim vir ille in se descendens, tradit se curis Melancholicis, quippe qui deinceps fortuna secundiore non amplius gaudebat, sed omnis ipsius conatus in damnum fatisciebat. Hæc autem non nisi clemens fuit merces seu punitio exuentis promissum. Quapropter nemo prius moribundo cuiquam quicquam promittat, quàm animum obfirmârit ad satisfaciendum illi. Quia moribundorum verba magnis pollent viribus & vel post multi temporis intercapidinem vera evadunt. Equidem consimilium exemplorum plura ego huc congerere possem, utpote qui de illis ex utriusq; cognitione exactissimè verba facere valerem; sed hæc sufficiant. Manet ergo, quod Deus perfidiam nolit dimittere impunitam.

HISTORIA XII.

De filio quodam adversus patrem refractario qui tandem tamen ante obitum suum resipiscit atque ad frugem bonam evadit.

HÆres unicus erat cuidam patri bene nummato pariter atque probo œconomo filius inobsequens, à quo ille tantisper inquietabatur,

tur, dum ipsi suam legitimam bonorum partem enlargiretur, quippe qui de facto uxorem ducere volebat. Pater omnigenis dissuasionum rationibus filium à proposito maligno avertere nesciens & verò inquietis fugitans, partem bonorum ipsi tribuere necesse habuit. Filius uxorem ducens, multos suis sibi bonis fratres compotores conciliavit, qui intra paucos annos ipsi rem omnem à patre acceptam lacerabant. Interim pater non nisi spectatorem actûs agere potest, utpote cujus documento ac hortamento nihil loci datur. Quum jam propè esset, ut pater mortem obiret, curat ad se accersendum filium animi ab obsequio alieni, ut ante suum ipsi obitum etiamnum præceptum unum bonum daret, idque his verbis: Fili, tu probè tenes, quot sollicitudines mihi confeceris, quàm contumax fueris, & omnem substantiam, quam ego atque mater tua opera molestiaque multâ duriter comparimus, cum vanis tuis sodalibus tam turpiter disperdideris; Jam autem ego sum morti vicinus. Quod quum tu hætenus quidem nunquam mihi te morigerum præbueris, hac unica tamen vice saltem meo ausculta consilio, & fac quæso quod tibi dixerò. Si enim illud feceris, ego tibi assevero, Deum tibi injuriam omnem, quâ me affecisti, non imputaturum esse, sed tibi benedicturum domumque tuam totam amplificaturum. Sin morigerari nolueris, scito, Deum esse te coram toto mundo puniturum, atque malum omne, quo me mactâsti, tibi hîc in temporariis & illic in æternis repensurum. Quapropter porrecta dexterâ mihi stipulanti adpro-

adpromitte, te velle ultimo huic meo consilio parere. Patri filius pollicetur, se imperata facturum. Tum demum infit pater mentem suam filio de generi aperire verbis hujusmodi: Tu nôsti, me tibi jam antea, quodcunque habui, paulatim dedisse, atque ideò perpauca restare, unde haud diu victitare poteris. Quanto autem probro fores patri tuo jam inhumato, si tu adeò depilatus in conspectu populi incederes! Ut igitur hanc ignominiam antevertas, ex re tua fore arbitror, ut simul atque omnia absumferis, abeas te suspensum. Quippe illic in cella fornicis ego à cæmentario annulum ferreum infigendum curavi, cui restim annectas, quâ te suspendas. Tunc enim & me ignominia nullâ afficies, & verò te miseria omni eximes. Quod si obsecundare nolueris, ego veniam ipsemet fracturus tibi jugulum. Tametsi hoc erat præceptum durum impletu, tamen quia filius adpromiserat, se ultimo patris consilio esse auscultaturum, perficiendum erat. Pater autem antea in fornice supra annulum bonam auri partem tali arte abstruserat, ut unus lapis inde excideret, si quid ponderosi ad annulum suspenderetur: id quod filium planè latebat. Patre jam mortuo, filius omne peculii residuum brevi dissipat. Itaque quum jam nihil amplius intervertendum superesset, memoriâ repetit prodigus ultima patris verba, quibus obedientem se fore promiserat. Hinc abit quæsitum laqueum, eumque ad annulum adstrictum trahit periclitans, num sit sat validus ipsi ferendo. Qui dum ita funem trahit, cumprimis lapidem illum, cui annulus

affixus erat, educit, post quem continuo bona pecuniae pars delabitur. Quam filius contuens, in se descendit, amarè illachrymando; se patrem suum senem toties offendisse, qui tamen tam benè ipsi cupivisset; actisque Deo gratiis pro omnibus, in silentium descendit neminique rem aperit, sed primum sibi, suae parti liberisque integras vestes conficit, cauponas fugit, hominis instar vivit atque incipit laborare ac res domesticas dispensare de integro. Compotores ipsum cum liberis taliter amictum animadvertentes, revivunt, (quem paulò ante agnoscere nesciebant, ubi nihil ipsi restabat abliguriendum) rati, se fore cum ipso omninò consumpturos, si quid peculiare etiamnum vendendum ei superesset: memoratus autem filius dissimulanter ferebat, se vel minimum quicquam possidere. Compotores tamen ipsum iterum atque iterum inquietantes, adpromittebant, se fore pro ipso soluturos cauponi, meditantes, se siquando ipsum reddidissent ebrium, ex ipso posse elicere, si quid reliqui computationi tribuendi penes ipsum esset. Ille verò eorum blanditias in aures suas non mittebat, sed patris sui consilium sectans, cauponas evitabat, honestè sibi, suae coniugi liberisque victum quæritabat & vir tantæ virtutis evadebat, ut non minus quàm pater aliis prudentia, modestiâ & opulentiâ anteeret. Ex quibus colligas, benevolum Patris consilium à liberis esse acceptandum, etiamsi non ex omni parte videatur esse optimum.

Prove-

Profecta enim ætas multò longius in posterum prospicit quàm juvena. Adolescentes vegeti ac delicati hinc condiscant, quod teneantur bono parentum consilio auscultare, quamvis meliora sibi persuadere calleant; si non, eos manet parentum maledictio & Dei punitio.

HISTORIA XIII.

De quodam filio, qui suum præcipitata ætatis patrem percussit ac deinceps à suo filio vicissim ex Dei vindicta atque patris imprecatione percutiebatur.

Rustico cuidam locupleti unicus erat filius, cui omnia indulgebat & nunquam in eum animadvertibat. Hinc filius adeò effertur, ut patri nequicquam morigerari velit, sed omnia illius bona inutiliter profundat. Profusis autem jam omnibus, patrem senem ad plura danda cogebat. Quem quum non haberet quod daret, percussit & per crines arreptum in fimetum usque pertraxit. Ubi pater filio impio sic imprecatur: *Faxit Deus, ut filii tui tibi idem faciant quod tu mihi fecisti.* Sene jam mortuo, filio filii nascuntur qui ipsi ita faciunt, ut ille patri fecerat. Quum itaque aliquando à filio percussus & per crines è domo in sterquilinum usque abreptus esset, dixit illi: *Mi fili, desine ferire & noli me ulterius rapere, quia ego quoque tantum hucusque patrem meum pertraxi.* Ex quo perspiciatur, quantas habeant Patris verba vires operandi vel

post ejus mortem. Etiam filii inobsequentes in hoc tanquam in speculum inspiciant & certò statuunt, se taliter à filiis suis postea tractatum iri, qualiter ipsi antea parentes suos tractârunt.

H I S T O R I A XIV.

De quodam homicida, qui ex conspectu cujusdam capitis vitulini, quod suspicatur esse humanum, suum prodit homicidium.

Latro quidam hominem in sylvâ jugulârat, qui inter occidendum occidenti dixit insons: *Compenset hoc tibi Deus.* Eveſtigio latro pecuniam occiſi capit & abit. Multis poſt homicidium annis aliquando homicida apud lanionem caput vitulinum mercatur, quod in apertum ſaccum ſuum ab ipſo coniici curat. Quo facto, ad caput vituli expaveſcit, cum ſibi videretur videre caput illius quem quondam trucidârat. Aperiens itaque ſaccum, introſpicit atque denuò expaveſcit, & ſacco cum capite vitulino poſt ſi derelicto abit. Lanius neſciens, quid ſibi hoc velit, inſequitur homicidam poſtulando, ut vituli caput, pro quo ſolviffet, ſecum auferret. Homicida autem ita angitur, ut poſt ſe reſpiciat, numquis adſit ipſum preſſurus. Circumſtantes (quibus iniicitur ſuſpicio, hoc non eſſe recti veſtigium, ſed alicujus criminis grandis alicubi patraſſi indicium) homicidam detinent; qui examinatus, homicidium confitetur & ob id ad ſupplicium rapitur. Hic homicida procul dubio ſecum de ſecutura Dei vindicta nihil commentatus eſt, quippe

pe quoniam multi jam anni effluxerant, ex quibus ille impunè abierat: Verumtamen ultima trucidati verba imprecantia tandem aliquando fidem veritatis mereri debuerunt. Deus namque est longanimis & non continuò punit, sed mavult, ut peccator resipiscat pœnitentiamque agat: si non; necesse est consequi Dei vindictam mercedemque maleficii meritam. Quapropter nemo impius unquam meditetur; Res vacat periculo, ego peccare pergam, Deus est tam benignus, ut nullus puniat. Sed cave tibi, ajo ego; Deus suum temporis articulum novit, quando sibi veniendum sit; ipse quippe propterea non emanurus est, quamvis serò adveniat.

HISTORIA XV.

De muto capro ex animi amicos probante.

PRudenti cuidam patri seni erat adolescens filius nasutulus, qui, ut sibi persuadebat, vel ipso plus patre sapiebat, & proinde eidem obedire nolebat, sed societatem cum amicis fucatis compotoribusque conflagabat & patrimonium dilapidabat sub specie conciliandi sibi inde amicos certos, quorum patrocinio ac ope post patris obitum niteretur fruereturque. Quantumcunque autem pater contradicebat; omnem istiusmodi amicitiam non esse ex corde veram, sed ore duntaxat simulatam, filius tamen patris dicto audiens esse nolebat, usque dum nihil amplius restabat abliguriendum. Tunc pater aliud quærebat medium edomandi filium efferatum, quippe

quippe quem sic affatur : Agedum ! hirce inobsequens , pertinax ac ferox , cum tu tui patris consilio omninò parere nolis , te caper mortuus convincet & vera faciet , quæ ego tibi jam toties dixi. Obsequere mihi in hoc atque sic age : Ingressus caulam , macta caprum , quem inde in saccum , & primis tenebris ad illum quem pro optimo amicorum tuorum putas , tecum defer , obsecrans , ut tibi (utpote qui comminiscaris , te homicidium fecisse , & nescire quò cadaver abstrudas) suppetias ferat atque permittat , ut illud alicubi inhumetur & tibi locus evadendi subministretur. Illicò namque comperies , verusne sit amicus , necne. Et simulatque hujus animum exploraveris , illinc cum tuo te capro capeſſe ad reliquos amicos tuos , ad eos hac viâ exploratè cognoscendos , & comperies esse verum , quod tibi ego frequenter dixi. Filius jussui patris obediens , suum deportat caprum ab uno amico ficto ad alium , atque à nemine intro-mittitur , sed à quolibet eorum redarguitur & cum suo capro abigitur , usque dum cunctis in cassum sollicitatis , tandem ad unum quem existimavit minimum omnium , pervenit , qui datis auribus facilibus , ipsum in ædes admittit & consilio juvat , quâ viâ periculum effugiat. Filius igitur animadvertens , hunc esse verum syncerumque amicum , enarrat , se in sacco non bajulare virum quendam occisum , sed saltem caprum , idque instinctu patris ad discernendum inter amicos falsos ac veros. Post hæc experimenta accepta , hircum filius patri domum

num referens, commemoravit, se ab uno duntaxat ex omnibus intromissum, ceteros autem universos compertos esse fucatos, & proinde se cogi ad confitendum, quod malè egerit & in Deum atque in patrem graviter deliquerit, dum tam obstinatè ipsi repugnâisset. Pater errata condonans, filium in gratiam recipit, qui in semitam rectam rediens, deinceps patris vestigia calcavit. Enimverò si hic pater conticuisset, aut filium ulterius instruere intermississet, ille procul dubio ad horam fati ultimam usque hoëdus efferus permanisset: qui tamen fido patris benevoli alloquio & sermone aspero tandem resipuit ac probus evasit.

Sicut igitur hîc nonnullæ Historiæ sunt relatæ, quemadmodum matris maledictio & patris benedictio, tametsi non nisi nuda sint verba, tam in vita quàm post mortem eorum exercent magnas suas vires: Ita quoque Historiæ multæ referri possent, quibus comprobaretur, quod præter benedictionis & maledictionis verba etiam voces jocosæ contineant vires ingentes, idque cumprimis sagato, pestilenti aliisque periculosis temporibus, ubi vel per se corda hominum sunt debilia; & leviter sensibilia, atque citius verba auribus admittunt quàm aliàs; prout ego non semel expertus sum, quod juniores homines vexandi gratiâ invicem se jocando interrogârunt: *An tu laboras peste? Ecceur ita palles?*

Hi

Hi verò verba hujusmodi tam profundè sibi in animos impresserunt, ut illicò peste correpti atque extincti sint. Paucis his Historiis satis cognoscendum dedimus, verbis vires inesse ingentes. Supervacaneum igitur foret, plura Exempla in medium proferre.

Videamus jam de Viribus latentibus in Lapidibus, utpote de quibus Salomon nihil scripsisset, nisi ipsi innotuisset, quid in illis reconditum esset.

De Viribus ac virtute Lapidum.

PAracelsus quidem sub finem sui *Cœli Philosophorum* adscribit Lapidibus & nominatim *Gemmis* multas Virtutes, veruntamen potius prout vel auditione accepit vel in aliorum scriptis legit, quàm Experienciâ cognitum habuit, id quod grandium non est expers errorum. Quippe præter cætera exarat, *Smaragdum* confortare visum memoriamque, conservare castitatem, eâque ruptâ rumpi; sed fabulæ sunt expertes Veritatis. *Adamantem* esse *CrySTALLUM* nigram, vulgò dictam *Diamant*, & posse solvi sanguine hircino: id quod etiam à veritate alienum est. Illum hoc alicubi legisse largior, sed longius vero aberrat quàm cœlû à terra distat. Adscribitur quoque Adamanti, ipsum esse tam durum, ut incudi superimpositus ac malleo gravi percussus maneat integer: id quod etiam à vero discrepat. Hanc quippe gemmam in mortario perfacile comminuas & in pulverem tenuem redigas. Quum
ego

ego in adolescentia mea peregrinarer, Lutetiæ Parisiorum offendi Chrysurum Argentorato oriundum, qui apud herum suum adamantem 1000. Ducatis æstimatum, quem auro claudere tenebatur, parvo malleolo, vix pondus drachmæ æquante, frustillatim contrivit, conquerens de illis concionatoribus ex quibus audiverat, adamantē ne magno quidem malleo comminui posse, utpote de quo ipse jam diversi quid non sine suo damno comperisset. Talibus & consimilibus absurdis libri veterum scatent; ubi identidem alter alterius somnia exscripta prosequitur: quod tamen fieri nequaquam debebat, sed multò præstaret, neminem plura scribere quàm quot perdocuisset ipsum experientia. Cæteroquin Paracelsus perbenè de Gemmis scribit; quod ipsæ quoad Interiora sua multò puriores sint quam ipsum aurum fixum; quod & compertum est verum. Ubi autem sunt illi, qui ex gemmis callent extrahere Tincturas efficaces? Revera perdifficiles repertu. Quia vel Corrosivum fortissimum in eas nihil prorsus efficere valet. Quicumque verò illas sine ullo corrosivo in aquam limpidam reducere potest, ille poterit inde Tincturas viresque nobiliores deinceps saltem cum Spiritu vini extrahere. Sub hæc si quis Tincturas è gemmis elicuerit illisq; ingressum dare calluerit, habebit Tincturam ad tingendum Metalla. Id autem è perlonginquo est petitum, siquidem perpaucum Tincturæ in gemmis reconditum est; exceptis quibusdam lapillis non pellucidis, qui Tinctura sunt plenissimi, veluti Jaspis aliique complures nullius penes vul-

vulgus æstimationis lapides. Etenim tota libra Rubinorum, Smaragdorum, Jaspium Caspiarum seu Turcosarum, Sapphirorum & consimilium vix semidrachmam Tincturæ in se continet. Quæ ego Experimentiâ didici & propterea de illis etiam ex fundamento dicere atque scribere scio. Hoc autem esse verum, sic comperias: Uni libræ vitri puri immisce quasi drachmam cineris Veneris, fortique igne simul funde & reperiēs vitrum prasinum. Similiter tota quoque vitri libra pulcherrimo Sapphiro conformatur; si modo drachma Cobolti vel bismuthi, paleæ seu scorix fusa addatur. Consimiliter una drachma ferruginis transformat libram vitri in lapidem flavum Hyacintho æmulum. Aliquantò melius animadverti potest, parum Tincturæ inesse gemmis, si quis Tincturam Auri, aut saltem drachmam Mercurii Philosophorum ex Auro & Argento extracti fundat cum una libra vitri; tunc namque ejusmodi vitrum evadit summè rubidum similiter Rubino respectu coloris, prout ego egi. Quo si quis adeo fortunatus esset, ut vitro præter bellum colorem etiam indere posset duri-
tiem, illi nihil laborandum esset de panis pretio. Ex quo elucet, quod parum Tincturæ possit multa vitra tingere; & idcirco perparum Tincturæ in gemmis reperiatur: exceptis quibusdam nullius æstimationis lapidibus vulgaribus, in quibus multum Tincturæ inest. Quippe præter cæteros vilissima illa gemmarum Jaspis plus Tincturæ quam ulla alia gemmarum in se continet: utpote quæ alioquin indigna esset, ut vel nominetenus inter
gemmas

gemmas referretur. Boni quippiam in Iaspide reconditum esse, vel ex eo arguitur, quod inter cæteras gemmas in illa tabella, quam Aaron super pectore gestare tenebatur, in memoriam XII. Tribuum Israël, isthæc nominatim Tribui Benjamin attributa sit. Ex specie ejus externa minimè id apparet, quippe quæ plerumque est virore non translucido, aut coloribus ex rubro & albo mistis prædita reperitur. Quantum mihi constat, illa nullum alium præstat sui usum, nisi ut ipsi sigilla incidantur; quippe quæ aliquantæ est duritiei atque se lævem acutamque in formam præbet secandam. Equidem alias præstò erant gemmæ longè formosiores, quæ Iaspidis vice pectorali Aaronis inferi potuissent: cujus ratio nobis est ignota, sed sua ipsi Tinctura sanè probè adimi potest. Boni quid Iaspidi inesse, Veteres his quoque Distichi verbis innuerunt:

Auro quid melius? Iaspis. Quid Iaspide? Virtus.

Quid Virtute? Deus. Quid Deitate? Nihil.

Si igitur Iaspis est preciosior Auro, & Virtus præstabiliior Iaspide, & Deus milior virtute, ac Deo melius nihil, in Iaspide sanè plus boni quàm in Auro ipso inesse necesse est. Cui quidem assertioni fides non derogabitur, si quis modò ex ea gemma Tincturam elicere callet, quandoquidem ejus Corpus nulli potest esse amplius usui. Posthabito igitur hoc omni, *Quanam gemmarum contineant plurimum Tincturarum*, cum illis non ægrè carere queamus, utpote quibus suppetit Aurum purum, quod est mera Tinctura sine involucro, prout in meo primo Dialogo inter A & B tractatur.

D

Iam

Iam progrediamur ad Virtutes Medicinales , numnam earum nonnullæ in illis sint reconditæ.

Multi antiquorum, nec non nostri Medici moderni, qui Naturæ indolem non nôrunt, etiamnum arbitrantur, quod gemmæ pulverisatæ, si in corpus assumantur, multum operentur, prout hoc est positum in more pharmacopolarum, qui tales lapillos ægrotis dant exhauriendos. Demirandum autem est, quod Medicorum omnium nemo talem crassum errorem cernere & abusum abolere affectat. Gemmæ sunt instar vitri, ventriculusque humanus est nullâ præditus vi extrahendi ex illis quicquam boni. Quod si *Aqua fortissime Fortis* id efficere nequit, neque *Aqua Regia*, quantò minus præstare idem poterit miser ille debilisque stomachus? Quotusquisque autem cæco potest oculos ad videndum aperire Mundo videre nolenti? Grandi profectò infamix est ea res illis omnibus, qui per ignorantiam ægrotantibus tales comminutos lapillos dant imbibendos. Præstaret sanè, ut eis equinam, caninam aut porcinam merdam exhiberent deglutiendam, quippe quibus nonnihil saporis, odoris viriumque inest; lapidibus autem nihil prorsus. Quam misere sodes opulenti falsis lapidibus besoarticis ex gypso conflatis vexantur incurioseque tractantur! Sedenim ita secum agi volunt; quidni efficaciora procurant apothecis medicamenta? Nulla quippe exstant exempla,
tales

tales inefficaces lapides unquam dextrè quendam curasse. Sed quid ego dicam? Mundus vult decipi; idque non uno, sed duplici modo, quo ægrotantibus per gemmas, lapides bezoarticos, margaritas atque corallia imponitur. Licet enim ab ipsis germani lapides pulverisati, puta granati, sapphiri, smaragdi, Hyacinthi atque Carneoli imbibantur; stomachus tamen in illos nihil agere potest, cum ne *Aqua* quidem fortissimè *Fortis* quicquam in eosdem possit; quo-circa & ipsi nihil suarum virium exferunt. Quibus accedit & hæc impostura, quod Materialistæ loco memorotarum gemmarum alios lapides coloratos pharmacopolis divendant, prout ego non semel ipsemet vidi quod venundederint pro Sapphiris tales cæruleos lapides pellucidos, qui in *Q* fodinis reperti à Metallariis nuncupantur Fluores. Hi autem Metallum Corporale nullum continent, sed colorem suum in igne amittunt atque albescunt. Horum quoque lapidum inveniuntur alii virides, alii rubidi. Tales Fluores pro veris gemmis venduntur Apothecariis à Materialistis. Pharmacopola eos, quippe quos non internoscit, minutim conterendos curat, Medicus autem ægris assumendos præscribit, quibus tamen necessariò plus noxæ quàm salutis afferunt, cum nimirum in illis etiamnum lateant Spiritus venenosi volatilesque. Hoc autem esse verum, sic experiaris: Per prunas candefac particulam lapidum istiusmodi viridum aut cæruleorum in crucibulo, & attendens, videbis,

bis, quod viride, cyaneum aut citrinum, te inspectante, in fumum fatiscat & lapis in album pulverem abeat. Habent quidem Granatos fuci expertes; sed illi tamen nihil prorsus valent ad Medicinam. Eodem modo ægri per cæruleum lapidem Lazuli falsum falluntur, quem non semel cerebro laboranti imperitia Medicorum subministrat, sed incassum. Enimvero lapis Lazuli genuinus nullas edit virtutes, cum à nulla ^{re} tangi queat. Taceo quod perrarò lapidem Lazuli verum in pharmacopoliis reperiās, sed cæruleum quidem ♀ lapidem, qui tamen nihil prorsus conducit ad usum Medicinæ. Similiter quoque rarò in pharmacopoliis comperias germanum lapidem bezoardicum, sed multarum quidem librarum tales, quales ex gypso confecti non nisi in ægrotantium perniciem adhibentur. Magisteria perlarum & corallorum aliorumque lapillorum quoque nihil prorsus valent. Quævi pulverifata concha pariter atque cancrorum pisciumque lapilli ferè idem præstant quod uniones & corallia. Nihilominus tamen si quis secum constituerit uti perlis coralliisque, ille saltem ista subtilissimè pulveriset & nulla ex illis conflet Magisteria, quia per acres illas aquas, quibus sunt soluta, ipsorum vires, quantumvis paucas habeant, corruptæ evaserunt. Omnes namque tales aquarum foetus, quales sunt conchæ margaritiferae, musculi, cochlearum domunculæ & lapilli cancrorum pisciumque sunt uniusmodi naturæ indolisque; siquidem super prunas

usta

usta in calcem albam abeunt , at extra prunarum ignem facile per acetum aliasve Aquas fortes solvuntur. Itaque quum illæ tam facile solvantur, ob id (si quæ ipsis virtutes seu vires insunt) minutatim pulverisata propinentur, & stomachus illa per suum, quod habet, Acidum solvet digeretque atque ita illa tales suas vires satis exferent : ego tamen nondum vidi , quod unquam singulare quicquam per omnia jam in medium allata, nempe conchas, lapillosque cancerorum ac piscium, corallia perlasque effectum sit. Quod autem usus inidoneorum istiusmodi lapidum in pharmacopoliis usque ad nostram ætatem vigeat, certis nititur atque fulcitur rationibus, quas ego quidem detegere possem, nisi hanc lampada alii tradere cuiquam mallet. Absque quo esset, forsitan jam pridem gemmæ & confimiles inidoneæ magni precii res ex myropoliis exauthoratæ essent. Nullus autem dubito, quin (simulatque mei *Spiritus volatiles Metallorum, Tinctura Auri & Corallorum, nec non Quinta Essentia Metallorum* passim innotuerint) multa sordidi quæstus artificia sint collapsura paulatimque interitura ; nisi unus fortasse quisque malit cæcus manere quàm lucem videre. Assèvero itaque iterum, quod omnes gemmæ, cujuscunque sint nominis, ne minimas quidem exerceant vires in corpore ægrotantis. Quod si illis Tincturæ fuerint extractæ, anima que pura à suis folliculis mortuis separata, res magnæ per illas tam in Medicina quàm in Alchymia effici possunt ; prout sequens Exemplum dilucidè atq; perspicuè demonstrabit.

D 3

Da

Da homini cuiuspiam sano validoque saltem unum granum veræ Tincturæ Auri aut Quintæ essentiæ Metallorum assumendum, & totum ejus corpus commovebitur. Quod si alii grano Tincturæ addas X. aut XII. grana vitri & unà colliquefacias, vitrum quidem pulchrè rubescet, sed in pulverem redactum hominique propinatum, ne minimæ quidem operationis signa edet; idque ideò quod Tinctura seu Medicina per vitrum est illigata & quasi involucro ita circumdata, ut vires suas exercere nequeat. Ex quo videre est, quod folliculi vel suas optimæ cuique Medicinæ vires adimere valeant. Quum igitur Medicina pura seu Tinctura fit tot involucris amicta, quomodo quæso eadem aliquantum operari potest? Quicumque autem Tincturam ex siliquis mortuis elicere callet, ille Medicinam efficacem nancisci potest; alioquin autem nequaquam. Et vitrum enim nullas, ut sæpicule dictum, vires de se ejaculari potest.

Audiamus jam, in quo consistant Virtutes Lapidum, quorum Salomon tantopere commemorat.

MAjor pars, ni fallor, eò collineabit & autumabit, quod gemmæ ex sua sibi insita natura propria nullas possideant vires, nisi ipsis quædam signa seu Characteres sub certa quadam cæli Constellatione fuerint incisa, prout Ægyptiis, Chaldæis, Græcis, nec non Romanis usitatum fuit; quippe quos lapides auro clauferunt, & ad col-

collum vel etiam in digitis gesserunt ; quemadmodum & senoribus hodiernorum Judæorum Rabbini-
 nis adhuc mos est ; qui mos à Salomone , quem
 multa de consimilibus Characteribus scripsisse
 perhibent suam ducit originem. Egomet multos
 ipse talibus similes Lapidés apud veteres Judæos
 opulentos vidi , nunquam autem cognoscere po-
 tui , quemquam per illos boni quicquam effecis-
 se. Extra hæc autem , si quando fortis quædam
 accessit Imaginatio atque valida Fides , quam
 illis habebant , aliquantulum operabantur , alio-
 quin absque fide nequicquam prorsus. Hinc
 quærat quis : Si naturâ vires nullæ in Lapidibus
 sunt reconditæ , sed omnis effectus duntaxat in-
 cisis in illos Figuris seu Characteribus debetur ,
 quid igitur opus est gemmis ? Annon auro , ar-
 gento aliisve Metallis Figuræ seu Characteres in-
 sculpi possunt ? Ad quod respondeo ; Me quidem
 varia id genus sigilla Auro , Argento aliisque Me-
 tallis incisa vidisse , sed nunquam efficaciam ali-
 quam in illis deprehendisse , exceptis illis , qui
 Fide forti illis adhæserunt , usque adeò ut non
 tam Aurum , Argentum , aut insculptus Chara-
 cter quàm sola Fides operata sit. Quod ut tan-
 tò melius mentibus comprehendatur , non sine
 usu fuerit , expromere nonnulla exempla , ex quibus
 luculenter patèscat , quod neutiquam Lapis , Aurum ,
 Argentum , aliudve Metallum , neque ulla illis in-
 cisa Sigilla , Figuræ aut Characteres , sed tantummo-
 dò nuda Imaginatio ac Fides fortiter concepta effi-
 ciat illud ; prout ex sequentibus Historiis effulget.

De annulo ex catena patibularia confecto, cui Characteres incisi Spasmodum depellunt.

Duturni illius Bohemici ac Suecici belli tempore, ubi tota Germania erat referta stratiotarum, cogebantur in civitatibus cives juxta atque agricolæ in pagis præsidia hospitibus excipere. Sub idem tempus contigit, ut duæ peditatus cohortes in urbe quadam convenirent, quarum ambo præfecti spasmo in digito dextræ medio conflictabantur. Alter eorum erat inops consilii de remedio, alter verò secum gerebat annulum fabrefactum ex catena, quâ carnifex non neminem suspendio dignum strangulârat ad patibulum; quem annulum, quotiescunque ipsum Spasmodus incessebat, digito vexato inducebat & dolor spasticus remittebat. Quod alter animadvertens, hunc ducem deprecabatur, ut sibi annulum istum utendum daret. Qui annuens, ipsi annulum commodat. Quo accepto, ipse procul ulla mora accersitum ad se rogat fabrum argentarium, num sciret talem ex ferro conficere annulum, qualis omnimodè referret hujus similitudinem. Faber argentarius operæ prætium pactus fabricat annulum, cui tales characteres, quales in altero exstabant, tam concinnè insculpsit, ut inter utrumque nulla perciperetur differentia. Hac viâ retinet sibi hic annulum patibularium, & tradit isti alterum, qui tantundem operabatur, quantum verus, siquidem ipsi de nulla impostura constabat. Tandem ab aliis de ea certior factus, annulum proprium repoposcit, quorum tamen annulorum
uter-

uterque neutri possidentium deinceps ulterius adversus Spasum profuit, utpote quorum fides in eos exspiraverat. Ex quo videre est, quod non Catena patibularia, neu Characteres, sed sola Fides, quam illis habuerant, Spasma depulerunt.

Erat matri cuidam filius effrenis, qui nolens discere artem mechanicam, proficiscebatur in militiæ disciplinam. Sub abitum autem mater subter dextrum ipsius lacertum recondebat aliquantum *Primi virginis Menstrui*, admonendo, ipsum fore invulnerabilem, si modò sibi caveret à scortis, sed si cum illis rem haberet, artem ipsi non amplius profuturam. Ille matris dictis audiens, & sua arte fretus adeò insolescebat, ut cum nemine non digladiari præsumeret, & quotiescunque ipsi cum quopiam erat concertatio, semper victor ex arena abiret invulneratus. Talia patrabat ferox ille caput per aliquot annos & dies, quoadusque præcepto matris violato adversus quemquam rixam committeret, ubi quidem ferro traicitur, vita tamen nondum cum sanguine effluit. Quocirca ille postea cum nemine ulterius dimicare amabat, utpote cui sua Ars nulli amplius erat præsidio.

Harum quidem Historiarum plures huc adjungi possent, ad comprobandum, quod non lapis, neque Characteres eidem insculpti, sed sola in illos Fides effectum producat, sed minimè necessarium duco illas fufius transcribere, temporis fallendi gratiâ; nihilominus tamen aliquot pauculae huc adferentur, è quibus cernatur, quod

istiusmodi supernaturales operationes raræ ex sola Fide (sive in bonum sive in malum illa dirigatur) oriantur.

Quidam Medicus conficiebat Amuleta ex venenoso Arsenico atque Mercurio, quibus insculpendos curabat Characteres contra Pestem, & postmodum ea suæ conjugis liberisque, aliisque permultis ad collum suspendebat, unde per tempus benè longum Patientibus medicatus est. Moriente autem liberorum suorum uno; reliqui (qui se quoque videbant lue infectos) Amuleta abiiciebant atque è domo sua ad unum omnes emoriebantur, quippe qui Fidem in illa deperdiderant.

Quidam bibaculus nescius, unde sibi victum quæriraret, talem comminiscitur dolum, ut venales formet febricitantibus chartulas ad collum appendendas, in quas inscripserat sic: *Caro pinguis pingues præbet offas*. Insuper interdicens, ut nequis acceptarum ullam aperiat, sed simulatque à febre perfunctus esset, illam in ignem conjiceret. Multi qui ei fidem habebant, à febre liberabantur. Unus autem cæteris curiosior posteaquam in schedula à se aperta nil nisi voces subsannantes perspexisset, rem divulgat. Quo facto, autor schedularum ne unam quidem febriculam amplius curare poterat.

Sanguinis è naribus profluvium nonnulli, Chartulæ cuidam inscripti, Characteres omnibus in illos credentibus, quamprimum illam manibus contrectabant; fidem autem illi abrogantibus, nihil salutis afferebat.

Quidam

Quidam sylvæ sclopetarius ope superstitionis suæ effectum dabat, ut nemo præter ipsum alius posse tu-
nam feram emissâ sclopeti displosi glande contin-
gere, quotiescunq; saltem suum ipse cultrum è vagi-
na ducebat eundemq; inversum in illâ recondebatur.

Vixit vetula quæ militem quendam digladiat-
urum vel inscientem ita præstabat tutum sal-
vumque, ut neque cæsim neque punctim saucia-
retur, si quando ipsa domi suæ non nisi ipsius
calceos de loco uno in alium transferebat.

Lusor quidam felix secum Ligni fragmentum
gestabat, ad quod aliquis junior apum dux cum
suo examine adhæserat. Quod quamvis ipsi a-
liquando è folliculo furtim subtractum fuisset a-
liudque in illum pro isto suo commune vicissim
tam astutè insertum, ut nequicquam sentire po-
tuerit, nihilominus tamen collusores vinceban-
tur ab eo æque postea atque victi erant antea. Cæ-
terum simulatque aliquando animadvertisset, se
suo esse spoliatum ligno, ulterius nihil lucrifacere
poterat.

Medicus quidam castrensis aliquot 100. mi-
lites dysenteria laborantes curabat, quippe qui-
bus bonum Crocum Martis assumendum dabat.
Eo autem consumpto, ipse ad excubias, à quibus
exstruuntur ignes, abit ubi ferramenta cremata
è cineribus conquirat, quæ patientibus pro Cro-
co Martis vero dabat eosdemque illis feliciter cura-
bat. Re autem emanante, ipsius medicinam non
nisi è cineribus esse conquisitam atque vetusto
ferro cremato abrasam, nemo amplius ei fidem
habere

habere voluit, neque ipse ulterius cuiquam medicari potuit.

Cum aliquando à peste grassante omnes cuiusdam urbis Medici fuissent extincti, senex quidam sacerdos se profert, qui nonnullas collegit herbas, quas contra luem pestiferam censebat profuturas, & superfusum eis liquorem bibere dabat, utpote cui ratione senii ac sacerdotalis officii, multum crederetur. Postquam autem taliter multa curandi specimina edisset, ipse quoque è vivis excessit. Mox patientes opem ministri implorant. Herbis autem omnibus, quibus istic sacerdos fuerat, consumtis, alienas, ab his Minister ægrotanti cuique subministrat; quæ quoque toties ac tantisper medicantur, dum in cognitionem adducitur, ipsum non tales dare herbas, quales sacerdos dederat. Ita Fide collapsa, populus emoriebatur.

Cum in Germania artificiosissimus quidam tornio omnia quæ habebat vel tornando acquirebat, potationibus absumsisset, dolum meditabatur; cujus ope facilius sibi victum parare posset quàm tornando. Hinc abit ad acicularium, à quo sibi curat aliquot unciarum parvas particulas è filo chalybeo secandas, quas super peculiari quadam mola à se in eum finem fabricata callebat formare prorsus rotundas ac læves, easque deinceps super candenti ferri lamina huc illucque volvebat, ut omnes colorem bellè cyaneum traherent & speciem seminis raporum referrent, quantumvis multò læviores ac fulgentiores. Hic tornandi artifex apud vulgus (quod
de

pe rebus statuit contrarium quibusvis) nomen invenit, quasi Diaboli operâ artem exerceret suam ipsiusq; opus esset minimè naturale. Ipse quippe tor-
nando in unum piperis granum 9. conos & 2. globos imisit. Ego quidem has præstigias non intuitus sum ; attamen à viris veracibus dici audiui ; se ipsos illud piperis granū vidisse, in quo 9. coni & 2. globi ostendebantur. Quod artificii specimen ille cuidam è Magnatibus curioso obtulit. Quod quum ob ætatem ingravescentem visusque imbecillitatem operationi istiusmodi subtili vacare diutius prohiberetur, meditabatur aliam viam quæritandi victum. Fictitium quippe illud *filicis semen* venditabat ; Magnetem artificiosè tractabat ; viris autem expertis imponere nesciebat, quippe qui actutum fraudem odorabantur. Hinc se in diversoria insinuavit, stude-
dens circumvenire ebriosos, idque hac via : Ad-
vigilabat, sicubi essent luso- res, ex quibus illum, qui ludendo nummos suos perdiderat, è conclavi accersitum sic interpellabat : Ego perspicio te Fortuna ludere invitâ, veruntamen si mihi daturus es partem lucris & soluturus pro me symbolam sym-
posii, ego effectum dabo, ut non modo tantum nummorum, quantum perdidisti, recuperes, sed insuper quoque bonam partem pecuniæ aliorum aleatorum lucreris. Consilium hoc lusori adeò placuit, ut conditiones pactas acceptaret. Mox ex suo tornator folliculo parvam promit capsulam, cui suum putatitium filicis semen inesse profitebatur ; atque interim ille probum quendam sub capsula magnetem ita tor-
quere

quere , vertere ac dirigere callebat ut in ea non nisi vivorum animalculorum alia super alia reptantia oculis spectatorum repræsentarentur. Si enim ille Magnetem ad unam pyxidiculæ oram pertrahebat , continuò omnia rotunda Ferri granula ad latus illud devolvebantur ; sin verò illum retrahebat ad alteram capsulæ oram , confestim seminula illa ad hoc latus deferebantur. Id quod virtutis Magneticæ ignaris videbatur ac habebatur esse Ars Magorum incantantium Pythonica. Sicubi autem feminis hujus partem aliquantam lusori cuidam dabat , eidem non sine asseveratione affirmabat , ipsum non modò nihil esse perditurum , sed etiam si quid ludendo perdidisset , alterum tantum , redintegrati lusus Victoriâ lucraturum. Fides apud credulum caput adeo increfcebat , ut denuo ludendi aleam subiret , & victor præter nummos perditos suos , etiam permultis potiretur alienis. Atque ita hoc suo sibi artificio tornator & potum & argentum facillè quæritabat. Ipsi quippe non pauci , quibus persuasis hoc inventum arridebat , sat cibi ac potus offerebant ac afferebant. Ut autem nullus fucus perennat aliàs : Ita & hîc evenit. Quum enim in vulgus emanâisset , ipsius semen non esse germanum filicis semen , sed factitium aliquod granulorum ferreorum genus , ex tempore fides exspiravit usque adeò ut ille nihil amplius lucraretur , sed contristatus ac infirmatus demoreretur. Sanè ingeniosa erat hæc inventio non minus quàm ludicra , quanquam non pauci literatorum cense-

censebant, esse fascinationem. Siquis confimilium Ludicrorum tyrocinium facere delectetur, imponat modò 20. aut 30. acus in quandam pyxidiculam, per quas si peritè duxerit probum sub capsula Magnetem ab una regione in alteram, acus omnes se instar hastarum in acie militari erigent, se prosternent & se denuò erigent ac cætera repetent, quotiescunque callido Magnetis directori placuerit.

Nemini non innotuit, quàm familiaris sit Ars Passaviensis militibus, affectantibus se præservare invulnerabiles adversus omnes sclopetorum globos & gladios punctim cæsimve intentatos. Frequenter ego vidi, plerosque milites, ante præliandum, chartulam cui, ferreâ tudiculâ characteres aliquot erant impressi, deglutivisse ac credidisse, se per XXIV. horas à nullo sclopeti aut bombardæ globo læsum iri; de quo qui dubitabant, illis inde nihil salutis afferebatur. Ego his quoque meis oculis conspexi tres stratiotas, qui, posteaquam Characteres istiusmodi in se ingurgitassent, inter compotandum sua invicem capita stanneis cantharis tantisper petebant, dum illorum duo tertium in terram prosternerent. Quamvis autem illi ambo in percussio ipsius capite cantharos duos ex teretibus formassent planos seu largos, ita ut hic commilito inde haud secus ac exanimis procumberet humi: nulla tamen foramina seu vulnera sanguine manantia in ipsius capite offendeantur, sed post horam ille compotor verberatissimus surrexit, abiens perinde

de ac si plagas accepisset nullas. Quo cognito, quis forsitan demiretur, quod Fides fortis in Satanam tanta possit præstare supernaturalia: atqui multo magis admiretur quis, quod Deus indulgeat ac permittat, ut Cacodæmon in suis mancipiis tanta supernaturalia patrare valeat. Talia autem per Diabolum fieri, nullus dubites, prout & illi conficiunt, qui tales chartulas absorbent. Credunt enim, se totos fore Cacodæmonis mancipia cum corpore & anima, sicubi intra XXIV. horas vel in aquas prolapsi exstinguerentur, vel fustibus ensibusve interficerentur, vel bombardis majoribus de medio tollerentur. Hinc chartulas istas non prius deglutiunt quàm compertum habent, imminere horam præliandi. Quid? quod hæc Ars nequissima sub diuturno Bello Teutonico à Ferdinando II. Imp. cœpto evaserat tam pervagata ac usitata, ut militum alter alteri unum Orci Spiritum pennæ concavo inclusum precio pacto venderet. O miseros infatuatosque homines! Quàm subdolè Tartareus ille infidiator machinatur æternam animabus vestris circumventis perniciem! An verò vobis persuadetis, quod contubernalis vester Diabolus fidem vobis datam nunquam fallit? Toto cælo erratis. Fallet ille suo vos tempore, & tandem ad paria supplicia tam emtorem quàm venditorem rapiet. Quicumque animam suam diligit, sibi à Diabolo caveat, ut metuere nullus debeat, se ab illo inescatum iri. Cacodæmon enim est Spiritus versutissimus, qui quantò magis humano generi nocet, tantò magis gau-

gaudio triumphat. Enimverò ille est Spiritus tam malignus, ut vel ipsum Dei filium Christum tentare ausus sit. Hinc sic nos Christus monet: *Estote sobrii, vigilate & orate.* Nam, commovente B. Petro, *ille instar leonis rugientis circumit quæsitum quem devoret.* Sufficiant hæc commemorata de Fide, quanta Mirabilia effici ejus virtute possint, nimirum, si quando illa fortiter concipiatur sive ad bonum sive ad malum. Quibus ego jam claudo hanc *Tractatiunculam de Virtutibus Herbarum, Verborum ac Lapillorum.* Equidem mihi suppetebat sat Materiæ ad hæc fusius perscribenda, sed non esse necesse arbitror. Vereor enim, ne vel hoc parvulum scriptum meum plerisque nasutulis videatur nimis verbum. Atqui nihil interest. Cujus enim scriptoris scriptum votis omnium respondebit? Sat habeo, si pro imperitorum informatione Veritatem exaravi. Veritatem puta, quatenus illa mihi met ipsi innotuit, utpote qui ipsemet istis enarratis Historiis omnibus nullus interfuerim, sed illas partim legerim, partim fando audiverim. Itaque non adeò magni interesse credam, etiamsi omnia ista non ita ad amissim sint gesta, ut sunt relata; interim tamen nemini incommodabunt, sed multi multum boni ex illis addiscere poterunt. Quippe eorum non pauci (qui sibi persuadent, se esse insigniter doctos) nunquam condidicerunt, quantum virium sit Natura. Vitam itaque trahunt in tenebris, dum lautè comedunt ac

E

bibunt,

bibunt, & verò cætera interim Providentiæ Divinæ committunt & in utramvis aurem dormiunt. Scilicet ita demum fert Ratio Status mundani hodierna.

SOLI DEO GLORIA.

DE

DE
QUINTA ESSENTIA
METALLORUM.

Quidnam illa propriè sit, & ad quid conducatur.

Quinta Essentia Metallorum nihil aliud est, quàm purissima illorum substantia, vita, operans anima, summaque virtus ac vis, ut videre est in homine vel animali quidam alio. Quamdiu anima adhuc in corpore degit, tandiu corpus movetur, agitur atque sensibile existit: Quamprimum autem anima à corpore separatur, illud jacet tranquillum, virium expers & immobile, putrescit & in pulverem cineremque abit, unde primitus prodiit. Anima autem ad Deum, unde suam traxit originem, redit, ubi suo olim tempore ad æternam vel vitam vel mortem (prout per suam vitam temporalem in corpore vel bene vel malè egit) adjudicabitur; quemadmodum convenienter fidei nostræ Christianæ statuitur. E contrario nostra nihil refert, qualiter Ethnici Philosophi de Anima senserint, quò illa perveniat, simulatque è corpore emigravit. Quid autem ipsi alioqui de Anima Mineralium ac Metallorum statuerint, illud cum nostra sententiâ consentit, prout de eo ego hîc breviter agere mecum constitui. Famosus ille Philosophus Isaacus Hollandus de Anima, Quinta Essentia seu Tinctura Metallorum

E 2

rum

rum (quippe quæ Corpore crasso circumdata & contexta est) prius videri nequit quàm ejus corpus igne in cinerem redigatur, cinisque in vitrum pellucidum fundatur, ex quo vitro mox Anima Metallica exsplendescit, quemadmodum in futuro seculo animæ hominum ex suis quoque corporibus clarificatis effulgebunt atque virtutes suas in conspectum dabunt. Pergit idem Hollandus dicere hæc : Quicunque ♂ & ♀ in Amausum seu vitrum conflatur vicissimque Metallum ex vitro reducit, ille reperiet Metallum, quod rubiginem non amplius sentiet, sed Cupellæ examen sustinebit. Si verò Amausum ex ♀ conficit, vicissimque illud reducit, argenti loco Aurum reperiet. Si denique ☉ in Amausum conflatur, vicissimque illud reducit, Tincturam habebit.

NB. Caterum ab Isaaco Hollando addendum fuisset hoc : Quando Metalla irreducibilia in Metalla conflentur. Quia perfacile Metalla, qualia sunt in seipsis, in vitra conflare possunt ; quæ autem vitra, siquando vicissim in Metalla fuerint reducta, nullam planè Meliorationem acquisiverunt, sed talia etiamnum Metalla sunt, qualia fuerunt, antequam in Amausa conflarentur. Si verò Metalla per Artem ita fuerint reducta, ut vicissim illa per nullam fusionem vulgarem reduci queant (quæ autem Destructio non est res adeò vulgaris seu vilis, sed totius Alchymix caput) tunc si fuerint reducta, prodeunt

deunt meliorata ; alioqui verò nequaquam. Nam cinis Saturni de se dat vitrum citrinum , ♀ album , ♂ Viride seu prasinum , ♂ flavum seu subrubrum necnon subviride , prout fuit incineratum : hujusmodi si fuerint reducta , vicissim vulgare H , ♀ , ♂ proveniunt. Quid igitur commercii nobis cum illis est , si nihil melioris inde provenit. Mittamus itaque Metalla illa impura , & sumamus duntaxat in manus purissima , si quid boni quærimus. Etenim certè ac verè , quicumque argentum ita destruere novit , ut juxta vias fundendi vulgares per borracem aliaque additamenta notoria vicissim reduci nequeat , ipse verò vicissim illud per viam quandam secretam reducere queat , ille nullum argentum , sed aurum reperiet , quicumque verò aurum reddit irreducibile , vicissimque reducit , ille non aurum , sed Tincturam reperiet. NB. Quæ autem nullum prorsus habet ingressum. Quod postquam Philosophi sunt experti , consultum ipsis fuit visum , melius agi , si quis juxta justum pondus simul aurum atque argentum conficiat irreducibile. Quando igitur vicissim talia reducuntur , quod illicò aurum ex D proveniens , ad se Tincturam Auri attrahat eidemque ingressum det. Cujus quidem ego nondum periculum feci , attamen animadverto , illud fieri posse. Præter hanc viam memoratum Aurum destructum quoque suum ingressum per vias alias indipisci potest. Lunam solam , ut & Solem solum ego sæpius

pius quàm semel destruxi , irreducibilia feci & vicissim quodque separatim reduxi , atqui de argento nunquam argentum , sed semper aurum , & de auro nihil aliud nisi rubidum lapidem & nullum aurum reperi. Quod si Deus aliquandiu mihi vitam etiamnum prorogârit , ego aliquando ejus periculum faciam per ☉ & ☿ simul.

In gemmis est Tinctura seu Anima Metallorum irreducibilis naturâ , sed ejus perparum in illis reconditum est & difficile separatu à suo corpore seu integumento. Quæ si ita sese non haberent , passim incumberetur studio extrahendi ex illis Tincturam & intermitteretur destructio auri , cum omnes Philosophi confiteantur , quod facilius possit ex vilioribus Metallis conflari Aurum nativum , puta ab imperitis ; peritis namque id factu perfacile est. Cum itaque utrumque sit imperitis difficile factu , nempe ex lapidibus Tincturam extrahere pariter atque ex Auro & Argento Quintam essentiam elicere , ideo illorum alii suam Tincturam ex Auro & Argento , alii verò ex talibus lapidibus extraxerunt , in qualibus ipsi naturâ generata sunt , prout tale quid benè præstari potest , dummodò quis sciat tales vitrei generis lapides solvere Tincturamque ex illis extrahere. Jaspis , Carneolus , fixa Magnesia , Lapis Lasuli ac Granati continent Tincturæ multum ; perparum autem è contrario Hyacinthus , Rubini , Sapphiri & Amethysti : ex quibus etiam illa per ullas Aquas Fortes extrahi nullatenus potest , sed illi lapilli A-
qua

qua minimè corrosiva ac nitrosa sunt solvendi & ex solutione Tinctura per Spiritum Vini extrahatur; id quod sane est labor permolestus. Quod si quis amat extrahere Tincturam à Mineralibus nondum maturis, videlicet *Antimonio*, volatili *Magnesia Saturnina*, Tutia, Lapide Calaminari, Cobolto, Arsenico, Auripigmento, rubeo ac flavo Sulphure, Zinco &c. in cassum laborabit antequam illa in Vitrum maximè fixum atque in igne constans converterit, ex quo Tinctura, prout supra de Lapidibus memoravimus, elicienda est. Quicunque verò Antimonium, Arsenicum, Auripigmentum, rubeum ac citrinum Sulphur, Ignis Secreti beneficio ad maturationem exaltare callet, ille nullatenus necesse habet convertere illa in vitrum fixum, sed eadem memorati Ignis arte multò facilius maturare novit. Quia absque istiusmodi Igne Arcano Mineralia fugacia, ut jam in meo Dialogo Secundo commemini, perquam tardè carbonum ignis ope figi possunt.

NB. Nisi quis forsitan insimul Sigillum Hermetis (ut ipsis viam aufugiendi intercludat) adhibere mallet; tunc quippe talia volatilia Mineralia eò facilius essent figenda, & prætermisso Igne Arcano solius Ignis vulgaris auxilio Fixatio fieri posset. Enimverò genuinum seu verum *Sigillum Hermetis* sive *Lutum Sapientie*, prout à priscis Philosophis non sine veritate ac fundamento nuncupatum fuit, nequaquam habendum est pro tali Luto ex limo, tenaci argilla aliisve materiis, quibus Vitra sua Chymici vulgò muniunt sed memoratum Lutum

seu Sigillum ex longè alio fundamento oritur, magnam cum Tincturæ Materia similitudinem fortitur, eandem amore prosequitur, & præ amicitia tam avidè amplexatur quam mater ad ubera sua infantem, qui inde justo maturius erat abstractus, intra amabilem brachiorum suorum complexum recipit. Quia omnia fugacia Mineralia sunt veluti tenelli infantes respectu Metallorum reputanda, quippe quæ nisi debito maturius à matris uberibus nempe terra fuissent abrepta, sed ad tempus usque justum seu sufficiens in ea permanissent, in fixa quoque Metalla abiissent. Itaque si quando talia Mineralia volatilia, quæ à maternis uberibus nimis maturè avulsa sunt, denuò illis admoveantur, videas ea illis tam arctè adhærescere, ut non nisi invita inde revellantur. Quinetiam ipsa mater præ innato amore suo istiusmodi infantem amicè pectori suo apprimens, sic profari videtur: Perdilecte infans, tibi, eheu! justo maturius ubera mea prærepta sunt. Quod quum intra complexum meum te receperim, te à me non dimissura, sed enutritura sum, quoadusque sat adolescas atque invalescas. Christus etiam respondit Nicodemo: *Nisi in matris uterum denuò ingrediaris & renascaris, in Regnum Dei non introibis.* Paracelsus fere consimiliter de Metallis loquitur: Nisi in Matris suæ uterum denuò ingrediantur & de novo nascentur, meliora reddi nequeunt. Quidnam autem est aliud quæso Metallorum mater nisi tenax Aqua viscosa in quam ceu in suam matricem in Terram Astra

Astra semina sua disseverunt, ut ibidem usque ad tempus perfectionis suæ permaneant. Quod si maturius eximantur matrique adimantur, vi propriâ ulterius non aguntur. Cæterum si denuò Artistæ manu in matris uterum, hoc est, competentem matricem reducuntur, illa adhibito vulgari carbonum igne ad perfectionem usque maturari valent. Quâ procul Matrice, Sigillo Hermetis seu Luto Sapientiæ ægrè constantia in Igne reddi possunt Mineralia istiusmodi fugacia. Ego namque ferè per annum consimiles Tincturas volatiles continuè prunarum ignitioni exposui, & quanquam eas in ignem ferventiorum imposui, tamen fumificas comperi, prout condiscas ex meo Dialogo Tertio, necnon ex Quinta Parte Pharmacopœiæ Spagyricæ. Quod si memoratas Tincturas fugaces denuo in suam Matricem reposui & Sigillo Hermetis seu Luto Sapientiæ munivi, ignitionis fuerunt patientiores & intra octiduum evaserunt fixiores, quàm ipsæ alioqui per se intra octo menses evadere nequiverissent. Penes hæc quoque hoc habeto, easdem quotiescunque tali ritu totæ redduntur fixæ atque se in suam matricem incorporarunt, ægerimè ab illa secretum iri. Nihilominus tamen id poterunt effectum dare artis periti, imperiti non item. Insuper quoque dantur adhuc alia media figendi istiusmodi volatilia Prima Entia Auri, si modò quis benè intelligat ac sciat, *Quare & unde Volatilitas sit ipsis data ac nata.* Quippe sinè pennis nullum Ens volare potest.

Quocirca si quis sciat volucris pennas evellere, vel igne exurere, mox procidet illa destinanda vel coctioni vel affationi. De huiusmodi Igne Paracelsus in Cælo Philosophorum capite de ꝯ sic eloquitur: *Pulvis adole verbenas*. Fac talem pennas adurentem Ignem ex sale petræ, Tartaro ac sulphure. NB. Sulphur solū ꝯ suas exurere pennas pollet sine ullo alterius cuiusquam rei additamento. Inest quoque Vitriolo Ignis qui fugacia Mineralia velocissimè adstringere ac fixare pollet. Omnium autem optimum est illud, quod penes Materiam volatilem continenter in vitro ardet. De hoc Artephius, Pontanus aliique Philosophi scribunt, suo Igni cum sua Materia magnam intercedere familiaritatem, eandemque absque separatione partis unius ab altera omnimodè in Tartarum immutare. Quod tamen ita accipias; quando Materia illa per se est sic emundata ut nullas contineat amplius feces crassas. Paracelsus conducet suum Electrum Minerale immaturum depurgare per Antimonium. Quod tamen secundum literam non intelligas, quippe quoniam Paracelsus vel talem vocum transpositionem de industria fecit, ad perturbandum errorem Lectorem, id quod potius conjecerim quam crediderim; vel id incuria Chalcographiæ irrepsit; vel non nemo adversariorum fabricavit in præjudicium Paracelsi. Parvarum quippe trium vocum Metathesis hic totū pervertit sensum. Repugnat sanè sanæ rationi; *Fugax Minerale Arsenicale purgari per Antimonium*. Quod si vocem *Per* expungas, & voculam *Prout* substituas, sonat sic: *Electrum à suis fecibus terrestribus emundabis*,
prout

prout *Antimonium*, supple, *emundari* assolet. Intelligens autem Antimonii purificationem, unde totum dependet Artificium Spagyricum; facile intelligit Purificationem Electri Mineralis, & mentem Paracelsi capit citra errorem. Emundantur potissimum nostri Arcani Salis Ammoniaci beneficio Antimonium, Electrum Minerale, Arsenicum, Auripigmentum, Coboltum, Sulphur &c. Paracelsus nunquam ullum descripsit efficacius Medicamentum quàm hoc ex suo Electro: quomodo autem illud ad ipsius præscriptum sit præparandum, fere nemo capit. Ego juxta illam Descriptionem tale Medicamentum paravi, quale tanta præstat, quanta Paracelsus suo adscribit. Ulterius non feci progressus: veruntamen crediderim, ex memorato Electro paucis sumtibus intra breve temporis spacium probam Tincturam ad Metalla parari posse. Quotusquisque autem omnia attentare & explorare valeat? Ars longa & brevis vita prohibent quominus permulta audeamus periclitari Arcana investigatu digna. Interim scias; In Rerum Natura duo dari Salia contraria, quorum unum Mineralia omnia ac Metalla facit volatilia, è contrario verò alterum vel minimum volatile reddit fixum, prout ex inserta Tabella elucet, ubi tacta Ambo Contraria è diametro sic collocantur: *Fac Fixum volatile, & volatile Fixum*. Super his duobus Contrariis Deus in peculiare subjectum indidit vim faciendi ex immaturis Metallis volatilia pariter atque fixa: Hæcque est via omnium proxima figendi Tincturas, prout ex meo Libello Ignium petas. Enimverò
tamen

tametſi quis per Salia volatilitatem conciliantia, videlicet Sal commune, Sal Armoniacum & cumprimis noſtrum Arcanum Sal Armoniacum, *Antimonium nigrum*, *Auripigmentum*, Sulphur rubrum citrinumque convertat in puriſſimum, tenerrimum & maxime niveum Lac Virginis, multum tamen requiritur temporis ad figendum talem ꝑ^m volatilem. Quapropter ſi cui eſt animus evellendi tali ꝑ^{io} volatili ſuas alas, eundemque poſtmodum reddere fixum quodam figente Spiritu Salis, confecto ex Sulphure aut vitriolo, id quod paucarum horarum opus eſt; illicò in tali fixatione ꝑ purificatus Medicinalem amittit vim metallicumque Ingreſſum, fatiſcitque in fixam terram mortuam; quæ tamen Terra Mortua per ſuum ipſius Humidum Radicale ruruſus incerari, fluida efficaxque reddi poſteſt. Interea loci mihi via illa videtur eſſe tutiſſima, faciliſſima ac minimè ſuntuoſa, qua Mineralia fugacia, Arcani Ignis ope, in vitro aperto per continuos adſcenſus deſcenſuſque ex aëre ſuam vim vitalem hauriunt ad perfectam fixitatem & conſiſtentiam uſque. Ego quidem nondum unquam taliter Tincturam aliquam ad maturationem perduxi; veruntamen cum ego apud Artephium, Pontanum alioſque Philoſophos legerim, ipſos ſuas Tincturas per memoratum Ignem maturâſſe, ego non invitus illorum ſcriptis ſubſcribo, idque præcipuè cum mihi Dei gratiâ talis ignis Arcanus unà cum Furnulo maximè Arcano & ad illum accommodatiſſimo ſit patefactus,

ctus, ut in Libello Ignium commemimus. Si-
ve credant, five non credant hæc fratres Igno-
rantia; mea nihil refert. Sufficiat, me esse *præ-*
ter ceteros quoque possessorem Arcanorum ejus-
modi arduorum. *Præter ceteros*, inquam; utpo-
te qui tale *Secretum Secretorum* jam tribus viris pri-
mariis præ intima amicitia communicavi qui suo
tempore Veritati sufficienter patrocina-buntur. Ni-
hil miri videretur, si fratres Ignorantia & hostes
Artis negarent, hunc quasi incredibilem, ta-
men verum *Ignem Arcanum* in Rerum Natura
dari. Quippe multò viliora negârunt esse ve-
ra, & contra falsò traduxerunt, illa esse men-
dacia, prout non ita pridem usu venit. Com-
modum enim meus Libellus Ignium erat edi-
tus, cum quidam nasutuli congerrones de fami-
lia fratrum Ignorantia conspirârunt vociferan-
tes, tales Ignes Arcanos esse inventu impossi-
biles minimeque naturales; prætexendo, adhuc
neminem alterum de consimilibus Ignibus quic-
quam scripsisse, eosque prorsus discrepare à
Philosophia Aristotelis, reclamantis, *Ignem si-*
ne Aëre posse ardere. Eccas tibi quæso ridiculas ra-
tiones & absurda fundamenta, quibus ipsi verita-
tem palpabilem subruere ac pessundare conni-
tuntur. Quid mihi cum Aristotele quem nunquam
legi? Defendat ille scripta à se, ut ego possum de-
fendere scripta à me. Quod si de scriptis meis ego
nihil præter auditum haberem, neque unquam ipse
met operatus essem, sed ex scriptis aliorum cuncta
excerpsissem, non immeritò de Veritate addubi-
tare-

taretur : sed cum egomet ipse tales Arcanos Ignem pararim & quovis tempore parare calleam , atque nonnullis meorum amicorum aliis quoque ostensus fim Artem parandi illos ad divulganda eo pacto Mirabilia Dei ; quomodo quæso tales effrontes cavillatores veritatisque hostes stabunt ? Numnam Aristotelem solum Deus Opt. Max. cunctis suis cumulavit donis ac bonis ? Annon scriptor ille æque atque homines cæteri errare potuit ? Equidem, prout ego arbitror, sat crassè in multis. Quippe præter cætera ille autor creditur statuisse, *Ignem sine aëre ali posse nullum*, id quod evidenter falsum est ; quandoquidem etiam Ignis unus alterum accendere potest, qui ignis sibi tantum aëris adsciscit, quanti indigus est. Verbi gratia. Pulvis tormentarius, ex sulphure, sale petræ & carbonibus conflatus, est sanè ignis visibilis, & tamen absque admissio aëre potest fieri visibilis. Nimirum si quis tali pulvere quendam ferreum , cupreum , fictilem , vitreum , aut alterius alicujus materiæ siphonem impletum contra omnem aëris ingressum probè præmuniat atque igni apponat, dum incalescat ; extempore ignis inclusus se accendet, sibimetipsi aërem pariet, ferreumque globum in particulas sexcentas dirumpet. Cujus Exempli appendix sit exemplum hoc. Confice vasi vinario operculum idoneum , atque ad filum ferreum appende quoddam accensum sulphuris segmentum. Quo in dolium immisso, orificium operculo probè muni, & philura sulphuris tota in vase comburet. *Objicienti*, Fuisse antea in vase sat aëris, unde ignis potuit ali & ardere, *respondeo*,
verum

verum quidem esse, vas fuisse antea aëre oppletum, sed illo sulphur non indiguiffe ad ardendum, quippe quod suum ipsius aërem secum invexit, unde in dolio ardens omnem alienum aërem à se violenter exturbat.

Jam & alium in modum demonstrabimus, alios quoque ignes sine aëre posse ardere.

I madefactum intrinsecus ab omni parte ligneum vas vinarium vel cerevisiarium Spiritu vini probo atque injice per orificium chartulam ardentem; unde Spiritus ille vini circumcirca inflammatus omnem ventulum seu aërem maximo impetu per orificium expellet, idque cum fragore tam terribili, ut inde imperitus quispiam facile expavefcet, simul atque ignis aërem per angustum vasis orificium exturbat, cum primis autem per vas prægrande, prout mihi met ipsi aliquando contigit, ubi primitus ejus experimentum capere mecum constitueram.

Erat mihi vas capax quasi trium cadorum, quas vulgò vocant *Omas* seu *Aemen*. Illud edebat tantum boatum, ut ego actutum fugiendo ex cella me propter exterritus. Atqui si saltem parum Spiritus vini in vas infundatur & accendatur, ardendo totus absumitur, etiam si operculum orificio sit firmiter inditum. Neque verò tantum in vase ligneo, sed in aliquo etiam grandi vitro clauso Spiritus vini comburitur, idq; tamen ope operarii dirigente, aliàs non item. Imposterum itaque cautius acturus, fumebam vasa minora, quibus parcius indidi Spiritum vini. Hinc quoque comprobatur de Hekla
Isan-

Islandiæ monte qui vociferationem edit tam terribilem ut imperitus omnis credat, *ibidem haberi Erebum, seu habitaculum Cacodæmonum, ubi turba animarum condemnatarum excrucietur*; hanc opinionem à veritate esse alienam. Talis namq; clamor nil aliud est quam aër, qui à sulphure succenso in memorato monte per cavernas magnasque parvasque, in quibus sulphur exustum est, violenter expellitur. Et quum illæ cavernæ procul dubio non sint undique æquales seu læves, necesse est ex illis emitti clamorem neutiquam gratum, sed planè horrificum. Ex hoc fundamento possunt Miraculosa quædam, imò incredibilia patrari; de quibus ut quicquam addamus, tempus & necessitas non flagitant. Cæterum est sat notorium, quod omnes linguæ hominum, omnes vociferationes animalium & avium, necnon Musicalium tiliarum hauriant suum sibi sonorem à pressio aëre, qui per strictas fistulas seu arterias expellitur. Quippe quemadmodum Arteria est vel angusta vel laxa, vel longa vel levis vel brevis, vel aspera; Ita suum quoque dat sonitum. Quod quum homines, animalia & aves suis prædictæ sint linguis, juxta quarum motum arterias vel coarctant vel dilatant, eapropter & varias voces tonosque emittere valent, quod tibiæ lævigatæ item præstare non possunt. Possent quoque vel ipsi homines, animalia atque aves idem neutiquam præstare, nisi suis gauderent linguis quibus varietatem vocum formare valent. Ex hoc quoque fundamento ego parare calleo quasdam dulcisonas Melodias, quæ indefinenter dies atque noctes in aliquo con-

conclavi sine ullo manuum humanarum adminiculo per
 quendam sola arte formatum ventulum non modò jucun-
 niè luderent, sed etiam suaveolentem ac cor corroboran-
 tem odorem infimul spirarent. Confimiliter mihi etiam
 nequaquam difficile esset parare peculiaria quædã Instru-
 menta repræsentantia faciem Draconum, aliorumve ter-
 ribilium animantium emittentium horribilissimas voci-
 ferationes, venenatissimum fœtorem subitò enecantem,
 ac evomentium venenosum ignem halitumque idque
 propria vi ac suopte motu, atque excurrentium in medios
 hostes adeos propulsandos fugandosque. Sedenim ea o-
 mnia & id genus alia Arcana à me nunquam communica-
 buntur, nisi forsitan exoratus gratificarer non nemini ad-
 versus immanem illum Christianæ Reip. hostem univer-
 salem, puta Tyrannum illum sanguinolentum Gog &
 Magog, Turcas & Tartaros conjuratos qui jamdudum
 exercitum suum in expeditionem educunt. Equidem hæc
 demonstratio per Sulphur, necnon Spiritum vini facta
 sufficeret, *quod nimirum etiam ignis in vase quodam clauso*
ardere possit, ad obturanda ora nasutulorum fratrum igno-
 rantia, veruntamen non Sulphur, neque vulgare vinum
 adustum est talis Ignis arcanus, qualis continenter tan-
 quam lampas sine fumo ac fœtore, in quodam vitro, de
 quo agitur in meo Libello Ignium, ardere potest. Ego
 quidem non eo inficias, quod tam pars purissima Sul-
 phuris quam Spiritus vini accedat; vulgus tamen igno-
 rantium non facilè capiet cui inhiat. Quid quaeris? Ita
 fert fors expertorum, ut (quamprimum illi quadantenus
 produnt, se quicquam rari & longè à vulgi cognitione re-
 moti invenisse) extemplo ab æmulis proclamantur men-
 daces impostores, sicubi inventor nolit sua Arcana mox
 ad ipsorum postulata aperire. Grande ferculum ex alvo
 rustici (dicto sit venia) potius conducere istiusmodi
 porcis sordidatis, quàm cognitio Arcanorum, quibus
 plane indigni sunt. Sunt quoque indigni (ut ore Teuto-
 num rotundo dicam, quid sentiam) cognitione illius so-
 lius Secreti, quod in oieto rustici latet; quippe qui nihil
 aliud

F

aliud sunt nisi hostes Artis & cultores sui abdominis atque amatores sacrae pecuniae opumque in quibus omnem ætatis suæ superbiam stultitiamque transigunt. Hinc ego quoque mecum constitui, quod imposterum de arduis Arcanis nolim amplius scribere, sed malim tantummodo, datâ occasione commoda & idonea, etiamnum quasdam Materias utiles, quas vel quivis agricola intelligat, emittere & publicare, unde nullos inveniam qui contradicant. Quod autem quidam lividi contubernales mea scripta per Aristotelis scripta refutare conituntur; illi resciscant quæso, illum Autorem plura à superioribus seculis approbata scripsisse, quæ tanquam à vero aliena abjudicat ætas hodierna. Præter cætera enim philosophatus est; *In rerum natura non posse dari vacuum*. Atenim hoc Philosophema multa hodierni seculi lumina vero adversari demonstrant; quemadmodum non ita pridem in Comitibus Ratisbonensibus à quodam Philosopho non tantum *Cæsareæ Majestati* gloriosissimæ jam memoriæ, verumetiam nonnullis Electoribus Principibusque Imperii demonstratum est unâ cum vera *Transmutatione Metallorum*. Ubinam jam manet inveterata Aristotelis sine fundamento sententia; *In species non cadere transmutationem*. Ecquid tandem me tangant & angant scripta Aristotelis? Si quid ille boni exaravit, laudem meretur; sin verò in nonnullis erravit, nemo miretur. Homo enim fuit; qui si melius quid scivisset, procul dubio aliter scripsisset. Quapropter nolit quisquam alterius cuiuspiâ opus quod nullus intelligit, inconsideratè vituperare & mendaciloquum proclamare. Ferè neminem offendas uspiam tam vilem, qui non in hac vel in illa Materia quicquam possideat, quo quivis alter caret: num verò idcirco possumus exacte scire, utrum sit verum, necne, cujus ille se profitetur possessorem. Hinc communiter dici solet: *Ars non habet osorem nisi Ignorantem*. Nos itaque diligamus Artem & mittamus omnem Osorem. Osores quippe non nisi Ignorantes sunt ac manent. Maneant itaque nostrâ pace tales, quoadusque ipsismet placuerit. Nihil enim

enim ex vitis suis, quibus pascuntur, lucrabuntur nisi ignominiam, & per auriculas suas longiusculas (quas in contemptum illarum rerum, de quibus nihil prorsus intelligunt, exporrigunt) omnibus omnium ordinum hominibus produnt, se potius esse asinos quam homines. Ut autem Ignorantibus istiusmodi ad suas ipsorum odiosas, invidas ac illusorias objectiones respondeatur, minime necessarium reor: sed in gratiam omnium Theophilorum flagrantium studio cognoscendi Mirabilia Dei non possum non in medium proferre nonnihil luminis, quo informentur. Jamdudum in populi notitiam fertur, quod Sulphur intra vasa munda ac vini virorem referentia clausum possit ardere, contra in vetustis ac inquinatis doliis nequaquam, quæritur jam de ratione differentiae, cur nimirum illud non æque in his atque in istis ardere possit. Resp. Quod illud in vase puro ac vini virorem referente libenter ardet, causam habet, quod Spiritui vini intercedat notabilis affinitas cum Spiritu Sulphuris, & proinde ipsum Sulphur inter flagrandum juvat ac promovet. E contrario vas illud annosum, ex quo vinum evaporavit & pro eo in illud se humor mucilentus insinnavit, Sulphuri interflagrandum magis obest quam prodest. Licet enim Sulphur quoque in doliis novis & vino nondum imbutis juxta atque in veterascentibus, sed matoris expertibus flagrare soleat, veruntamen illud nusquam promptius ardet quam in doliis vini virore illutis; idque ideo quod vini Spiritus arcta familiaritate complectatur Spiritum Sulphuris, prout satis constat, quod vina absque fumo sulphureo à corruptione neutiquam præserventur, & cum primis vina Rhenana aliaque Germanica, quæ non sunt prædita tot Spiritibus, quot gaudent Gallica, Hispanica & reliqua generosiora vina, quæ ad sui conservationem non tam indigent Spiritu Sulphuris quam vina Germanica. Cum itaque exploratum habeamus, quod Spiritus vini & Spiritus Sulphuris summa familiaritate & arcana quadam sympathia sint conjuncti, à nobis rem accuratiore mentis trutina expendentibus, opera

non inanis navabitur , si utrumque Spiritum ita aduniamus & combinemus , ut inde ignem Arcanum , qui in vitro clauso ardere valeat , formemus . Qualiter autem uterque Spiritus sit coniungendus & uniendus , non est gemma porcis obijcienda ; sufficiat , conscire , ignem talem parari posse . Quibus communicatis addo etiamnum unum documentum quod possibilitatem Artis demonstret ac comprobet .

Evacua vas vinarium & in eo lamellam seu segmentum sulphuris (quod Oenopolis Teutonicis dicitur *ein Schlag*) combure , quæ plaga sulphurea facillimè in eo exuretur , eò quod sulphur in vase multum Spiritus vini deprehendat , qui ipsi ardenti succurrit ; accende in eo adhuc alteram plagam , quæ quidem quoque flagrabit sed non item ut prima ; tertia & quarta succensa multo minus ardebit ; quinta denique & sexta forsitan nihil prorsus . Ecce tibi jam detectum totum fundamentum , cur ignis in vasis clausis flagrare valeat . Si cui jam est acumen ingenii divini tam capax , ut mentem enarratæ Demonstrationis assequatur & deinceps spe suâ potiatur , habebit quod ipsum ad Deos majorum gentium promovebit . Sin minus , nolit quæso deblaterare , me perperam scripsisse , sed malit suam indignitatem culpæ ac deplorare . Quicumque verò voti sui compos evaserit , gratias Deo immortali immortales agat & Artem ab hostibus veritatis custodiat , tunc ei Pater Luminum ulterius revelabit , quantum usum hic Arcanus Ignis in Medicina pariter atque in Chymia præstet .

Nemini non innotuit , quod , si quando Sulphur accenditur & comburitur , tantummodo exuratur combustibilis illius pinguedo ; igneus autem Mercurius comburi nequeat , sed instar fumi avolet , qui exceptus est Ignis incombustibilis , pollens vi figendi cuncta fugacia Vegetabilia , Animalia & Mineralia Subjecta .

NB. Si quis inter comburendum Spiritum vini intercipere sciat incombustibilem ipsius Mercurium , nanciscetur Mirabilem Spiritum Mercurialem , de quo
Basi-

Basiliius rescripsit, quod suam Auro Tincturam extrahere polleat. Deinceps si quis Spiritum vini unà cum sulphure comburat, consequetur vicissim peculiarem quandam Aquam Mercurialem. Gaudent quippe unà conflagrare. Id quod ita periclitaberis. Sparge Sulphur pulverisatum super humectatum in Vini Spiritu siccum pannum lineum, quem pannum si ad filum cupreum vel ferreum tantisper suspenderis in vase, dum comburas totum, illicò conciliabit vasi suavem odorem, quod alioqui Sulphur non præstabit. Tu si poteris talem Spiritum in vitrum excipere, ego tibi confitebor, te multum cepisse. Huic tamen Entis generi nihil est commercii cum illo igne, qui pollet perpetua vi ardendi in lampade. Hæc autem hic in eum saltem finem præscribuntur, ut Ignorantiæ candidiori aperiatur via ad altiora Arcana. Ora Deum, investigas sedulo, fuge odia, invidiam superbiamque, summo largitori summas pro suis donis age gratias atque suum cuiquam invidere noli. Omnia Tempus habent. Rosæ fragrantissimæ enascuntur inter spinas, à quibus inter carpendum facile pungaris. Si quis suo vult apes melle fraudare, illi verendum est, ne earum petatur aculeis. Hoc, hoc tibi sit cordi. Nunquam tibi persuaseris, quod ociando, deliciando, convivando, epulando, esitando, potando, cum aleatoribus lusitando, cum congerronibus confabulando quicquam rari ac cari venaberis; sed carbonibus atris album Margaritum nobile expiscandum est. Ignis, ignis est verum everriculum, quo Arcana Magna ex Chao tenebroso expisceris. Quocirca qui ignem ignisque diversa genera ac idiomata unà cum eorundem usibus singulis exactè intelligit, Jurare sibi adipiscetur nomen *Philosophi per ignem*. Ignis enim est verus atque unicus Lapis Lydius primarius genuinæ Artis Hermeticæ, alius autem præter eum nullus prorsus. Ignis quippe pollet solus vi examinandi garrulum quemque Sophistam per Cupellam, utrum solidè peritus sit Chymicæ, necne. Ignis caliginem atram potest transmutare in lucem candidam; & (ut simul ac semel

omnia complectar) ignis solus germanos gignit Philosophos. Plura hac vice non addo, sed (Deo volente) in Parte Pharmacopœiæ meæ Spagyricæ sexta plura pluribus comprobatum abeo.

Admonitio.

LECTOR benevole, cum ego non in hoc tantum Libello, verum etiam in Quinta Parte meæ Pharmacopœiæ Spagyricæ, Libello Dialogorum ac Libello Ignium de variis perraris minimeque notoriis Arcanis meminerim, procul dubio ea Ignaris videbuntur Impossibilia. Sed hoc me non urit. Eo namque ego solo contentus sum, quod non nisi Veritatem scripsi. E diverso nullus debito, multos quoque fore, qui ingeniorum suorum acumine ac indagine capient, tacta Arcana ad Veritatis normam ac Naturæ libellam respondere, usque adeo ut diversimodè magno conatu studioque in id incubituri sint, quomodo à me aliquam obscuriorum locorum explicationem adipiscantur. Cæterum omnibus atque singulis ego jam significatum volo, me nolle amplius ullis inquietationibus circumfundi, utpote qui jam antehac plus satis circumventus technis fuerim. Quapropter omnes omnis vocationis ac vacationis homines amicè rogatum volo, ut mihi parcant nullasque scriptas neu orales Informationes à me requirant. Quippe stat sententia non respondendi ad tales Epistolas, neu acceptandi illas; multo minus auscultandi incurstantes nonnullos audaces effrontesque flagitatores seu mendicos. Nolim quoque mihi posthac imponi per ingentes promissiones, per falsam blandiloquentiam, per Anagrammata eleganter conficta, aut per Carmina suavissona. Cautiorem quippe suis me imposturis impostores reddiderunt, juxta illud tralatitium: *Piscator ictus sapit*. Usque adeo ut non leviculæ sed momentosæ mihi suppetant causæ, cur ego jam tandem aliquando Mundo falso
ac

ac maligno nuncium remittam ac prorsus valedicam. Quid quaeris? Facile contingere posset, ut ego omnia illa Carmina, Anagrammata & fucata Encomia Poëtica in unum volumen collecta typis excudi atque emitti curarem, ut plerorumque hominum falsimonium oculis Mundi subiiceretur & ubique gentium innotescerit. Quod si amicis candidis gratificari voluero, penes me solum est, quippe qui illis officia mea nullatenus negabo; sed ab adulatoribus ac sycophantibus sese insinuantibus mihi cavebo, quoad ejus fieri potest. Præterea in animum induxi, ex Turba magna ac tumultu malignorum hominum me recipere in locum ab illorum frequentia silentem, ut ibidem residuum vitæ meæ in Dei gloriam tranquillè transigam. Quare Anstelædami posterum me nemo quaesitum eat ubi me non reperiet; de quo unumquemque benevolorum benevole certiore facere volui. Rationum enim (*Carego deterrear, posthac conversari cum ignotis*) ingens est congeries. Neque etiam ego talia Arcana eum in finem publicare volui, ut abs quovis Lectorum intelligantur, sed ut Mundus cæcus conspiciat, magna Arcana in Natura latere, & singulari Dei beneficio sub hanc extremam Mundi senectam generi humano patefieri. Quod si boni etiam amici immurmurent, meam sibi adimi necessitudinem, eos perhumaniter rogatum velim, ut præsentem meum statum considerare dignentur. Enimverò mihi exactæ ætatis homini impossibile est, ad tot atque tam varia scripta fusè sufficienterque respondere.

Uterius ego demum etiam hoc commonitum volo.

SI forsitan unus & item alter illa Verba Salomonis, de quibus ego hîc tracto, in S. S. Bibliorum Pandectis inter Proverbia Salomonis cætera non invenerit, ille quaeso indignabundus dicere nolit, Salomonem non esse illorum Verborum autorem. Per multos enim Salomon confcripsit Libros, qui in Sacro Canone non exstant. Ecquid absur-

absurdi committeretur, si largiremur, illa non esse à Salomone Rege, sed à cognomine quodam Iudæorum Rabbino Salomone exarata? Quid enim quæso præiudicii pareret talis assertio? Verba illa jamdudum Canonistis innotescunt atque per se bona sunt & vera; ignorare autem, quis genuinus eorum fit autor, nemini potest esse ignominia aut injuria. Atque ita etiam hæc Controversia sit sublata.

F I N I S.

